

De parasociale contacthypothese

De rol van sociaal en parasociaal contact in het beïnvloeden van vooroordelen, stereotypes en negatieve attitudes ten aanzien van transgenders

Elise Mangelschots

Masterproef aangeboden binnen de opleiding
master in de bedrijfscommunicatie

Promotor prof. dr. Willem Joris

Academiejaar 2016-2017

21151 woorden

Ik verklaar me akkoord met de code of conduct van de faculteit Letteren voor geloofwaardig auteurschap.

Inhoud

DANKWOORD.....	5
SUMMARY	6
INLEIDING	8
1. LITERATUURSTUDIE.....	12
1.1 Terminologie	12
1.1.1 Sekse/geslacht & gender.....	12
1.1.2 Genderidentiteit & genderexpressie.....	13
1.1.3 Travestie, transseksualiteit & transgenderisme.....	13
1.1.4 Genderidentiteit & seksuele oriëntatie.....	15
1.2 Problematieken binnen de transgenderpopulatie.....	15
1.2.1 Discriminatie.....	16
1.2.2 Familiaal en sociaal leven.....	18
1.2.3 Depressie en suïcide.....	19
1.3 De beeldvorming in de media	19
1.4 De rol van de media	24
1.4.1 De rol van de media voor transgenders.....	25
1.4.2 Publieke attitudes	28
1.5 Transgenders in Vlaanderen	31
1.5.1 Doel & relevantie van het huidige onderzoek.....	31
2 ONDERZOEKSVRAGEN.....	33
3 METHODOLOGIE	35
3.1 Onderzoeksopzet	35
3.2 Dataverzamelmethode	35
3.3 Dataverzamelingsprocedure	36
3.4 Constructie van de vragenlijst.....	37
4 DATA ANALYSE	40
4.1 Data-cleaning	40
4.2 Betrouwbaarheidsanalyses	41
4.3 Beschrijvende statistieken	42
5 RESULTATEN.....	44
5.1 Hypothese 1	44
5.2 Hypothese 2	45
5.3 Hypothese 3 & 4.....	48
5.4 Hypothese 5	49
5.5 Hypothese 6	49
6 DISCUSSIE	50

7	CONTRIBUTIES.....	55
8	BEPERKINGEN.....	56
9	TOEKOMSTIG ONDERZOEK.....	57
10	CONCLUSIE.....	58
	REFERENTIELIJST.....	59
	BIJLAGEN	65
	BIJLAGE 1: online vragenlijst 'Thuis-kijkers'	65
	BIJLAGE 2: online vragenlijst 'niet Thuis-kijkers'	69

DANKWOORD

Een thesis ... of zoals veel professoren het verwoorden: “de ultieme kers op de taart na een vier jaar lange studie”. Voor mij persoonlijk was de voltooiing van deze masterproef echter absoluut geen sinecure. Al moet ik eerlijk toegeven dat nu het einde van een periode van hard labeur nabij is, ik bijzonder fier en verheugd ben mijn onderzoek te kunnen indienen. Ik wil graag een oprecht dankwoord uitspreken aan enkele noemenswaardige personen voor de onwaardelijke steun die ik van hen kreeg tijdens deze vermoeiende, doch ook leerrijke en uitdagende maanden.

Allereerst gaat mijn dank uit naar de Promotor van dit onderzoek, Willem Joris, die mij vanaf het prille begin tot en met het einde steeds met raad en daad bijstond en bovendien altijd ontzettend snel reageerde op al mijn vragen en onzekerheden. Zijn goede begeleiding, kritische inzichten en deskundigheid waren dan ook een zeer belangrijke meerwaarde voor het tot stand brengen van dit onderzoek.

Een speciaal dankwoord gaat uit naar mijn ouders die mij de mogelijkheid hebben gegeven om deze universitaire studies aan te vatten. Bedankt voor de vele schouderklopjes, de steun en motiverende woorden tijdens de examens en voor het aanhoren van het eindeloos getokkel op de computer tot laat in de avond. Ik bedank eveneens mijn zus, voor haar luisterend oor en welkome zin voor humor na een lange dag zoek- en schrijfwerk. Verder verdienen ook mijn lieve Omi en Opi een plaatsje in dit bedankwoord. Ik wil hen bedanken voor hun oprechte en welgemeende betrokkenheid, hun wijze woorden en goede zorgen.

Daarnaast wil ik graag mijn ‘Leuvense’ vrienden bedanken voor de onvergetelijke momenten die we samen beleefden in de voorbije jaren. Naast plezier en vreugde hebben zij ook altijd klaar gestaan op de minder aangename momenten. Zij hebben mij oprecht gesteund, geholpen en de motivatie gegeven om door te zetten tot het einde.

Last but not least, wil ik in het bijzonder mijn vriend, Jeroen, oprecht bedanken. In de eerste plaats voor de onvoorwaardelijke steun en de ettelijke uren hulp tijdens mijn gehele studieperiode. Ten tweede om altijd stevast in mij te blijven geloven wanneer ik de bomen door het bos even niet meer zag. Ten derde voor het steeds weer lijdzaam ondergaan van mijn humeurwisselingen met hoge pieken en diepe dalen en tenslotte voor de onvervangbare momenten van ontspanning. Zonder zijn gewaardeerde hulp, onnoemelijk geduld en lieve woorden was me het nooit gelukt om dit alles tot een goed einde te brengen.

SUMMARY

Despite the increasing salience of the transgender topic in popular culture, transgender people still face various forms of severe discrimination in their everyday lives. A thorough review of the existing literature, however, shows that until now very few studies have been conducted to understand public attitudes towards this social minority group. As one of the first explorations of public attitudes towards transgenders in Flanders, this dissertation aimed to offer insights into the current attitudes towards transgender people as well as to discover potential protective factors in the battle against transphobia.

Applying the contact hypothesis (Allport, 1954) and the parasocial contact hypothesis (Schiappa, Gregg & Hewes., 2006), this study investigated both the influence of interpersonal contact and mass-mediated contact with transgenders on attitudes towards the transgender population. Allport's contact hypothesis states that under specific conditions interpersonal contact is one of the most effective ways to reduce prejudice and discrimination towards social minority groups (Allport, 1954). Since real life interaction with transgender people is not always as self-evident as it may seem because transgenders still remain a hidden population in our society, this study also investigated the role of 'parasocial' or 'mass-mediated' contact with transgenders. Analogue to the contact hypothesis, the parasocial contact hypothesis (PCH) conducted by Schiappa et al. (2006) proposes that parasocial interaction with minority tv characters also leads to less prejudice and more positive attitudes towards these minority groups. Since previous research has mainly focused on attitude change towards homosexuals or ethnic minorities, this thesis aimed to explore the potential influence of Allport's contact theory (1954) as well as the PCH proposed by Schiappa et al. (2006) in a transgender context. To test these hypothesis, an online survey was conducted.

Results revealed a significant main effect of interpersonal contact on transgender attitudes. Consistent with the contact hypothesis, our findings also indicate that a high frequency of previous interpersonal contact leads to a significant decrease in transphobic attitudes. The parasocial contact hypothesis, which states that parasocial contact provides a valuable alternative for real life contact, could only be partially confirmed. The main effect of media-exposure to a transgender tv character was not significant since no significant difference was found between the attitudes of the exposure group and the control group. The core assumption of the parasocial contact hypothesis, which states that the formation of parasocial interaction with tv characters plays an essential role in attitude change, however, could be confirmed in the current study. More specifically, our results demonstrated that a strong parasocial relationship with a transgender tv character leads to significant more positive attitudes towards the entire transgender population. Thus, although the main effect of media-exposure was not found to be significant in the current study, the role of parasocial interaction in influencing public attitudes appears to be of great importance and should not be ignored. Moreover, this study also found a significant interaction between interpersonal contact and mass-mediated

contact with transgenders on attitudes towards transgenders. Based on the collected data, the combined effect of both previous interpersonal contact and mass-mediated contact with transgenders appears to have the strongest influence on attitudes towards transgenders. Further analysis provided the underlying explanation that the link between interpersonal contact and mass-mediated contact was based on the emergence of a parasocial interaction. More concrete, our findings illustrated that participants who had a high degree of previous interpersonal contact with transgenders in real life engaged significantly more faster in a parasocial relationship than those who had no previous contact. As stated above, the experience of a strong parasocial relationship in turn leads to a significant reduction in transphobic attitudes.

In summary, the insights gained from our findings show that both social and parasocial contact are of utmost importance in reducing transprejudice and stimulating a more tolerant and inclusive society. However, based on the limitations of the current study as well as the conflicting results with previous studies, future research should provide a better understanding of the mutual relationships between interpersonal contact, mass-mediated contact, parasocial interaction and attitude change. Additionally, research that exclusively focuses on the conditions under which parasocial interaction is more or less likely to emerge is also essential to further the understanding of our contributions.

INLEIDING

“To those who are gay, lesbian, bisexual, or transgender-let me say- you are not alone. You're struggle, for the end to violence and discrimination, is a shared struggle. Today, I stand with you. And I call upon all countries and people, to stand with you too.

A historic shift is underway. We must tackle the violence, decriminalize consensual same sex relationships and end discrimination. We must educate the public. I call on this council and people of conscience to make this happen.

The time has come.”

— **Ban Ki-Moon**

Nog nooit eerder was het transgender thema zo actueel in onze hedendaagse Westerse cultuur. Bijna dagelijks worden we geconfronteerd met vernieuwende invullingen van het concept ‘gender’. Het strikte dichotome karakter lijkt stilaan te vervagen en maakt gaandeweg plaats voor een continuüm waarvan de geslachten man en vrouw slechts de uitersten vormen. Zo wist LGBT-icoon ‘Conchita Wüorst’ in 2014 het grote publiek te veroveren en behaalde een overtuigende eerste plaats op het Eurosongfestival. Caitlyn Jenner, die voordien als Bruce Jenner door het leven ging en in een ver verleden Olympisch goud behaalde op de tienkamp, sierde enkele maanden geleden de cover van het toonaangevende tijdschrift Vanity Fair en kreeg bovendien haar eigen reality-serie *I am Cait*. Daarnaast werd er het voorbije jaar ook in het Vlaamse media-landschap sterk ingezet op het thema genderdiversiteit. Naar aanleiding van de transformatie van het hoofdpersonage Franky in Vlaanderens’ meest bekeken tv-serie ‘Thuis’ op één, sloop het transthema in menig Vlaamse huiskamers naar binnen.

Daar waar het transgenderfenomeen in vroegere jaren als een ware cultuurshock werd ervaren, krijgt de emancipatie van deze gemeenschap klaarblijkelijk steeds meer voet aan de grond. Zowel de groeiende juridische erkenning van transindividuen en de vooruitstrevende maatregelen op beleidsmatig niveau alsook de stijgende aandacht voor transgenders in diverse media hebben in onze hedendaagse Westerse samenleving het laatste decennium aanleiding gegeven tot een grotere maatschappelijke bewustwording omtrent de transgenderthematiek.

De strijd naar een inclusieve en genderdiverse samenleving is echter nog lang niet gewonnen. De recente wetwijzigingen en de concretisering van verschillende transinclusieve beleidsinitiatieven vallen toe te juichen en hebben gezorgd voor aanzienlijke verbeteringen wat betreft de maatschappelijke positie en levenskwaliteit van transgenders. Toch moet men er zich bewust van zijn

dat 'gelijke rechten op papier' niet onverlet hand in hand gaan met 'gelijke rechten in de praktijk' en slechts een relatieve garantie bieden voor de bescherming van transgenderindividuen. De normalisering en maatschappelijke aanvaarding van transgenders binnen onze Westerse cultuur blijft immers tot op de dag van vandaag een zeer grote uitdaging. Transgenders stuiten nog dagelijks op heel wat onbegrip in de samenleving en worden tot op heden door geen enkele bevolkingsgroep oprecht gewaardeerd en geaccepteerd. Er wordt halsstarrig vastgehouden aan het idee dat er slechts twee geslachten bestaan en alles wat daar buiten valt wordt als een bedreiging beschouwd. Onwetendheid, verwarring en de angst voor wat men niet begrijpt, maakt dat discriminatie bijgevolg voor veel transgenders een dagelijks verschijnsel is. Door hun anders-zijn blijven zij nog al te vaak geconfronteerd worden met uiteenlopende vormen van geweld, vooroordelen, onderdrukking en minimale ontplooiingsmogelijkheden.

Zonder te vervallen in doemdenken, kan er gesteld worden dat een taboeloze samenleving waarin iedereen zichtbaar zichzelf kan zijn nog steeds een illusie vormt. Transgenders blijven tot op de dag van vandaag een bijzonder kwetsbare en onzichtbare groep en de acceptatie van genderambivalentie blijft beperkt. Juridische maatregelen kunnen dan wel een leidraad vormen, maar om tot een echte mentaliteitsverandering te komen is de bijdrage van de media onontbeerlijk. De media spelen namelijk een essentiële rol van in het creëren van een inclusieve samenleving waarin gelijkheid, tolerantie en respect centraal staan, ongeacht seksuele oriëntatie, genderidentiteit of genderexpressie. Ze bezitten de mogelijkheid om onze samenleving een spiegel voor te houden waarin de maatschappij in al zijn vormen en kleuren gereflecteerd wordt. Sinds jaar en dag wordt diversiteit als een fundamentele waarde beschouwd en het is dan ook de functie van de media om de oogkleppen af te zetten en het gehele spectrum aan diversiteit op een waarheidsgetrouwe en positieve manier te portretteren.

Het huidige onderzoek tracht een lans te breken voor meer wetenschappelijk onderzoek naar de transgenderthematiek. Vergeleken met onderzoek op Internationaal niveau, valt het namelijk op dat er in België en Vlaanderen op academisch gebied nog een inhaalbeweging gemaakt moet worden om verschillende aspecten omtrent het transgenderfenomeen in kaart te brengen. De weinig empirische gegevens die tot op heden reeds beschikbaar zijn, zijn voornamelijk juridisch of medisch van aard. De sociale en maatschappelijke aspecten en de heersende attitudes ten aanzien van transgenders werden tot op heden nagenoeg buiten beschouwing gelaten. Wetenschappelijk onderzoek en de daaruit voortvloeiende resultaten en consequenties moeten het fundament vormen voor het pad naar een inclusieve en geweldloze samenleving. Dit pad kan echter pas gevormd worden indien voldoende kennis en inzicht aan de basis ligt. De weg is nog lang en het einde is nog niet in zicht, maar met het huidige onderzoek trachten we alvast een stap in de goede richting te zetten. Een

verdere stimulering van wetenschappelijk onderzoek omtrent de transgenderthematiek alsook het vergroten van de zichtbaarheid van transgenderindividuen via diverse media helpt de verspreiding van algemene kennis naar het grote publiek te bevorderen en de verdere emancipatie en maatschappelijke aanvaarding van transgenders te stimuleren.

Het eerste deel van voorliggend onderzoeksrapport omvat een uitgebreide literatuurstudie die voorlopemd onderzoek naar het leven van transgenders uitvoerig bestudeert. In de eerste plaats zal er een overzicht gegeven worden van de bestaande terminologie. Een aantal concrete definities alsook verschillende kernbegrippen zullen hierbij aan bod komen. Om vervolgens een inzicht te krijgen in de huidige levenskwaliteit van transgenderindividuen zal worden stilgestaan bij de verschillende vormen van discriminatie die transgenders nog dagelijks ervaren. In een volgend hoofdstuk zal de stijgende beeldvorming van transgenders in diverse media worden besproken. Hierbij zal in de eerste plaats worden ingezoomd op enkele positieve tendensen die het laatste decennium hebben plaatsgevonden. Daarnaast zullen echter ook de tot op heden blijvende negatieve stereotypes en representaties van transgenders in diverse media besproken worden. Op die manier zal duidelijk worden hoe het huidige medialandschap steeds meer aandacht heeft voor de transgenderpopulatie maar tegelijkertijd nog steeds op vele vlakken te kort schiet. Vervolgens zal dieper worden ingegaan op het belang van de rol van de media in het kader van de stijgende transgender emancipatie. Vooreerst zal er worden stilgestaan bij het belang van de media voor transgenderpersonen zelf. In deze context zal zowel het belang van rolmodellen alsook de *resilience theory* besproken worden. In de tweede plaats zal aan de hand van de theorie van de parasociale contacthypothese de potentiële effectiviteit van de media in het beïnvloeden van vooroordelen en negatieve attitudes ten aanzien minderheidsgroepen aan bod komen. Nadien zal in een volgend hoofdstuk specifiek worden toegespitst op de huidige situatie in Vlaanderen. Zowel de weinig empirische gegevens die tot op heden beschikbaar zijn alsook de verschillende vormen van discriminatie ten aanzien van de transgenderpopulatie worden hierbij besproken. Uiteindelijk zullen de verworven inzichten op basis van de huidige literatuur gecombineerd worden om tot de essentie van deze masterproef te komen, namelijk *'de mogelijke rol van de media in het beïnvloeden van attitudes de Vlaamse bevolking ten aanzien van de transgenderpopulatie'*.

In het tweede deel van deze masterproef volgt de methodologische verantwoording. Hierbij wordt vooreerst het algemene doel en de relevantie van het huidige onderzoek uiteengezet. Op basis daarvan worden de specifieke onderzoeksvragen en daar uit voort vloeiende hypothesen geformuleerd. Verder wordt ook de keuze voor een kwantitatief onderzoeksopzet in de vorm van een online survey verantwoord. Tot slot worden zowel de procedure van dataverzameling alsook de totstandkoming van de online vragenlijst gedetailleerd beschreven. In een volgend hoofdstuk worden zowel de verschillende stappen in de data-analyse alsook het verwerkingsproces in kaart gebracht.

Het laatste hoofdstuk omvat de analyse van de gevonden resultaten. De verkregen data worden hier uitvoerig beschreven en geanalyseerd. Nadien volgt een discussiegedeelte met de voornaamste bevindingen, die worden gerelateerd aan bestaande inzichten verworven in de literatuurstudie. Er komen bovendien enkele suggesties en kritische vragen aan bod. Ten slotte wordt deze masterproef beëindigd met een algemene conclusie.

1. LITERATUURSTUDIE

1.1 Terminologie

In het kader van deze masterproef is het van belang om een aantal kernbegrippen te verduidelijken en eveneens strikt af te bakenen. Hoewel er in de academische wereld heel wat terminologische verwarring heerst, wat op zijn beurt kan leiden tot misvattingen, tracht ik in wat volgt aan de hand van de huidige literatuur een overzicht te geven van de meest voorkomende terminologie.

1.1.1 Sekse/geslacht & gender

Vooreerst is het van belang om een onderscheid te maken tussen enerzijds **geslacht** en anderzijds **gender**. Lombardi (2009) stelt dat geslacht verwijst naar de biologische karakteristieken van een individu. Gender daarentegen refereert naar de sociale aspecten. De definitie die men op de website van 'Gelijke Kansen Brussel' hanteert is iets uitgebreider. *"De term 'geslacht' wordt gebruikt om te verwijzen naar biologische en fysiologische karakteristieken die mannen van vrouwen onderscheiden. 'Gender' omvat de kenmerken, eigenschappen en rollenpatronen die een maatschappij voor elk geslacht heeft bepaald en wordt ook wel eens het 'sociale geslacht' genoemd"* (Gelijke kansen Brussel, n.d.).

Hoewel de definiëring van de termen geslacht en gender aantoont dat er een wezenlijk verschil bestaat tussen beiden, zien we in de wetenschappelijke literatuur dat beiden vaak nog als synoniemen worden gebruikt. Lombardi (2009) stelt in zijn studie dat gender wordt beschouwd als een dichotome variabele waarbij sociale en psychologische factoren enerzijds en biologie anderzijds nog al te vaak door elkaar worden gebruikt. Daarnaast heerst er ook over de term 'geslacht' nog heel wat verwarring. Door de overgrote meerderheid wordt dit opgevat als een binaire term, als een continuüm met twee grenzen. Er mag echter niet over het hoofd gezien worden dat niet ieder individu zich aan één van deze uiteinden bevindt. Ook het midden van dit continuüm wordt bevolkt en dit door interseks personen die een combinatie van zowel mannelijke als vrouwelijke biologische karakteristieken bezitten (Persson, 2009). Hieruit volgt dat er nog steeds heel wat onduidelijkheid heerst over deze termen, wat op zijn beurt leidt tot onwetendheid omtrent gendervariante individuen binnen onze huidige samenleving (Lombardi, 2009). Hoewel deze strikte genderdualiteit nog steeds dominant is in onze Westerse cultuur, worden we er ons stilaan van bewust dat een binaire verdeling van het gendersysteem te beperkt is en dat dit in casu een complexe materie is. De termen **genderdiversiteit** of **gendervariatie** bieden een alternatief voor de classificatie van gender en sekse in twee categorieën. Het is een pleidooi voor een verruiming van de bestaande norm, waarbij het samenvallen van gender en het biologische geslacht niet langer vanzelfsprekend hoeft te zijn (Rol en samenleving VZW, 2009).

1.1.2 Genderidentiteit & genderexpressie

Ieder van ons heeft een genderidentiteit en/of genderexpressie. *“Het begrip **genderidentiteit** verwijst naar het innerlijke gevoel een meisje, een jongen, beide of noch meisje, noch jongen te zijn (Bosmans & Motmans, 2016, p.10)”*. Het is een subjectief gevoel dat een individu ervaart en wat bijgevolg niet geobserveerd of gemeten kan worden (Persson, 2009). *“**Genderexpressie** is de manier waarop men deze innerlijke genderbeleving tot uiting brengt en is in tegenstelling tot de genderidentiteit waarneembaar voor de buitenwereld door middel van kledingkeuze, lichaamstaal, haardracht, enz.”*(Bosmans & Motmans, 2016, p.10). In onze Westerse samenleving is het voor het merendeel van de populatie vanzelfsprekend dat de genderidentiteit overeenkomt met het geboortegeslacht. In dat geval spreken we van **cisgender**s. Een individu wordt namelijk geboren met een bepaald geslacht en voelt zich bijgevolg ook werkelijk zo. Er zijn echter individuen waarbij er een conflict bestaat tussen beide. Ze worden bijvoorbeeld geboren als jongen, maar voelen zich innerlijk een meisje (Frans, Motmans & Van der Steen, 2009). Bijgevolg kan de genderexpressie van deze individuen afwijken van de gangbare sociale normen in onze maatschappij (Bosmans & Motmans, 2016).

Indien er een dergelijke incongruentie optreedt tussen genderidentiteit en geslacht, spreken we van **genderdysforie**. Motmans, De Biolley en Debunne (2009) gebruiken volgende definitie voor genderdysforie: *“onvrede of onbehagen dat iemand ervaart over zijn/haar genderrol die de maatschappij toekent op basis van het fysieke geslacht; inbegrepen is onvrede en onbehagen dat iemand kan ervaren bij zijn/haar fysieke geslacht”* (p. 30). De term die heden ten dage in de medische sector wordt gebruikt is **genderidentiteitsstoornis**. Het probleem dat hieruit voortvloeit is de negatieve en pathologische connotatie die de termen ‘stoornis’ en ‘dysforie’ met zich meebrengen. Er moet daarentegen geijverd worden voor een taalgebruik waarbij niet wordt verwezen naar een probleem, stoornis of ziektebeeld, om zo de transgenderpopulatie te depathologiseren en verdere stigmatisatie te vermijden (Motmans, De Biolley & Debunne, 2009).

1.1.3 Travestie, transseksualiteit & transgenderisme

Transgenders zijn personen die, hetzij in meerdere of mindere mate, genderdysfore gevoelens ervaren. Aanvankelijk werd de term **transgender** gebruikt om een onderscheid te maken tussen personen die al dan niet een operatieve ingreep ondergingen om alzo van geslacht te veranderen (Lombardi, 2001). Later werd het een meer overkoepelend begrip voor een diverse groep van individuen voor wie het biologische geslacht niet (geheel) congruent is met hun genderidentiteit en/of genderexpressie (Bosmans & Motmans, 2016). Een snelle kijk doorheen de literatuur leert ons echter dat de term transgender een zeer brede lading aan betekenissen dekt. De gebruikte terminologie is

niet consistent doorheen de tijd en verschilt van auteur tot auteur. Bijgevolg leidt dit tot heel wat onduidelijkheden en misvattingen wanneer een individu stelt dat hij/zij een transgender of transseksueel is (Lombardi, 2001).

Hoewel de term 'transgender' een enorm genderdiverse populatie omvat, wordt er doorgaans een driedelig basisonderscheid gemaakt tussen 'transseksuelen', 'travestieten' en 'transgenderisten'. Een **transseksueel** persoon is iemand die er steevast van overtuigd is te behoren tot de andere sekse dan wat er bij de geboorte werd vastgesteld (Thanem & Wallenberg, 2014). Hij/zij heeft het gevoel geboren te zijn in het verkeerde lichaam (Persson, 2009). Aangezien dit vaak aanleiding geeft tot een gevoel van onbehagen en enorme psychische spanningen met zich meebrengt, heeft een transseksueel persoon een sterke behoefte om het conflict tussen de innerlijke genderbeleving en het biologische geslacht op te lossen via medische ingrepen. Door middel van het gebruik van hormonen of operaties wordt het lichaam dan aangepast aan zijn/haar werkelijke genderidentiteit (Thanem & Wallenberg, 2014). Recent spreekt men in deze context steeds vaker over **transmannen** en **transvrouwen**. De term transman verwijst naar een persoon met een vrouwelijk geboortegeslacht maar met een mannelijke genderidentiteit. Omgekeerd verwijst het begrip transvrouw naar een persoon met een mannelijk geboortegeslacht maar een vrouwelijke genderidentiteit (Persson, 2009).

In tegenstelling tot transseksuelen ligt de focus bij **travestie** eerder op de genderexpressie en duidt travestie voornamelijk op de behoefte tot het dragen van kledij die met het andere geslacht wordt geassocieerd. Anders dan bij transseksuelen, staat de genderidentiteit van travestieten niet (volledig) haaks op het biologische geslacht en hebben zij er geen nood aan om medische ingrepen te ondergaan (Thanem & Wallenberg, 2014). Mannen die aan travestie doen halen er voldoening uit om zich voor te doen als een vrouwelijk individu, los van het feit dat ze zich hoofdzakelijk man voelen. Net als mannen kunnen ook vrouwen aan travestie doen. Echter, vrouwelijke travestie blijft doorgaans verborgen aangezien een mannelijke kledingstijl voor vrouwen frequenter voorkomt en als dusdanig niet meteen als afwijkend beschouwd wordt in onze huidige maatschappij (Frans, Motmans & Van der Steen, 2009). Hoewel in Europa 'travestie' de meest bekende en gangbare term is, wordt deze vaak bekritiseerd als medische term. Vandaar dat er in dit verband steeds vaker de voorkeur gegeven wordt aan de term **cross-dresser** (Thanem & Wallenberg, 2014). Echter, volgens Persson (2009) kan het begrip cross-dresser als een paraplueterm beschouwd worden aangezien ook **drag queens** en **drag kings** onder deze noemer vallen. Hetgene wat hen onderscheidt van travestieten is dat 'performance en entertainment' hun primaire doel is (Persson, 2009). Bijgevolg kunnen we stellen dat elke travestiet een cross-dresser is, maar niet elke cross-dresser een travestiet.

Ten laatste kunnen **transgenderisten** als derde subgroep afgebakend worden. Transgenderisten, ook vaak **genderqueers** genoemd, identificeren zich zowel met de vrouwelijke,

alsook met de mannelijke genderidentiteit (Thanem & Wallenberg, 2014). De genderidentiteit van transgenderisten kan als ambivalent en dynamisch beschouwd worden (De Wispelaere, Borghs & Vandenhoudt, 2016). Deze identiteitsvorm kan beschouwd worden als een verzet tegen het binaire gendersysteem dat door de huidige samenleving voorgeschreven wordt (Bosmans & Motmans, 2016). Daarom gaan zij, anders dan travestieten, vaak verschillende mannelijke en vrouwelijke identiteitskenmerken combineren (Thanem & Wallenberg, 2014). *“Zij willen in feite niet verplicht worden om te moeten kiezen tussen één van de twee. Ze willen de vrijheid hebben om (soms) als man én (soms) als vrouw door het leven te kunnen gaan”* (UZ Leuven, 2016). Sommige transgenderisten kiezen ervoor om enkele lichamelijke aanpassingen zoals hormonale therapie of borstverwijdering te ondergaan, om also een gedeeltelijke congruentie te verkrijgen tussen hun genderidentiteit en biologische geslacht (Motmans, De Biolley & Debunne, 2009; Thanem & Wallenberg, 2014).

1.1.4 Genderidentiteit & seksuele oriëntatie

Tenslotte is het van belang om te benadrukken dat de termen transseksualiteit, travestie en transgenderisme gerelateerd zijn aan genderidentiteit en dat **seksuele oriëntatie** hier los van staat (Thanem & Wallenberg, 2014). Seksuele oriëntatie staat voor de erotische attractie die een individu ervaart. We kunnen deze term als een continuüm voorstellen, waarbij heteroseksueel en homoseksueel de grenzen afbakenen (Persson, 2009). Heteroseksualiteit duidt op een sterke preferentie voor seksuele, romantische en/of emotionele relaties met het andere geslacht, terwijl homoseksualiteit duidt op een sterke preferentie voor seksuele, romantische en/of emotionele relaties met hetzelfde geslacht. Biseksuele individuen daarentegen voelen zich seksueel en emotioneel aangetrokken tot beide seksen (Kooy, 2010). Transgenders kunnen alle mogelijke seksuele voorkeuren hebben (Motmans, De Biolley & Debunne, 2009). De definiëring en interpretatie van de seksuele voorkeur bij transgenders kan echter wel voor verwarring zorgen. De definitie van seksuele oriëntatie is namelijk afhankelijk van de manier waarop het benaderd wordt. De vraag is of er rekening gehouden wordt met de genderidentiteit, of geeft men toch de voorkeur aan de anatomische kenmerken van het individu (Persson, 2009)?

1.2 Problematieken binnen de transgenderpopulatie

Op internationaal niveau heeft men holebi's en transgenders verenigd tot wat men de LGBT-community noemt om also te strijden voor gelijke rechten en kansen (Motmans, T'Sjoen & Meier, 2011). Echter, in onderzoeken met betrekking tot het acroniem 'LGBT' focust men vaak op het aspect

van seksuele oriëntatie zonder aandacht te schenken aan genderidentiteit. Hoewel intersectie tussen seksuele oriëntatie en genderidentiteit mogelijk is, is het toch belangrijk om het onderscheid tussen beide niet uit het oog te verliezen. Indien de problematieken binnen de transgenderpopulatie herleid worden tot problemen met betrekking tot seksuele oriëntatie bestaat het gevaar dat het transgendertopic wordt geminimaliseerd en gemarginaliseerd (Hackle, Becker & Todd, 2016). Walch, Ngamake, Francisco, Stitt en Shingler (2012) stellen dat er reeds heel wat onderzoek is gebeurd naar de stigmatisering van homoseksuele individuen, maar dat er heel wat minder geweten is over het stigma rond transgenderpersonen. In de literatuur is er doorheen de jaren al heel wat geschreven over de problemen die holebi's ervaren. De transgendergroep werd lange tijd niet opgenomen in deze studies, al valt er de laatste jaren een positieve tendens te bespeuren. Er verschijnen meer en meer artikels die focussen op de discriminatie van en het geweld tegen transgenders. Ook de gevolgen hiervan voor de transgenders zelf worden de laatste jaren vaker in kaart gebracht.

1.2.1 Discriminatie

Hoewel diversiteit in onze huidige Westerse samenleving geen issue meer zou mogen zijn, is er nog vaak sprake van een discriminerende en negatieve houding ten opzichte van transgender individuen (Gamarel, Reisner, Laurenceau, Nemeto & Operario, 2014). Hoewel discriminatie in het grootste deel van de studies wordt gerapporteerd, is de prevalentie ervan variabel. Discriminatie komt in verschillende aspecten van het leven van een transgender voor. Zo toont een onderzoek van Bradford, Reisner, Honnold en Xavier (2013) aan dat transgenders discriminatie ervaren binnen de tewerkstelling, de gezondheidszorg en bij de zoektocht naar een woning.

Veel onderzoekers benoemen het domein van tewerkstelling als één van de meest problematische binnen het leven van transgenders. Onderzoek toont aan dat transgenders minder snel een coming-out doen op de werkvloer in vergelijking met holebi's. De transgenderpersonen die voldoen aan de maatschappelijke normen en waarden die samengaan met hun biologische geslacht ondervinden beduidend minder problemen op de werkvloer. Deze problemen ontstaan pas wanneer men zijn/haar ware genderidentiteit toont en er bijgevolg een discrepantie ontstaat tussen het geslacht en de genderexpressie (Motmans, De Biolley & Debunne, 2009). Als we ons specifiek toespitsen op transseksuelen kunnen we vaststellen dat hun professionele carrière als het ware in twee delen kan worden opgesplitst: enerzijds *voor* de transitie en anderzijds *na* de transitie. Veel transseksuelen bouwen aanvankelijk een succesvolle carrière uit, maar dit verandert drastisch vanaf het moment van de transitie. Als gevolg hiervan durft 42% van deze groep hun geprefereerde

genderidentiteit niet te tonen uit angst om zijn/haar job te verliezen (Whittle, Turner, Al-Alami, Rundall & Thom, 2007). Eén van de vaak voorkomende problemen die als discriminerend worden ervaren handelt over het gebruik van het toilet op de werkvloer. In de studie van Whittle et al. (2007) wordt aangetoond dat 22% van de transindividuen verplicht wordt om gebruik te maken van oftewel het toilet van hun voormalig geslacht, oftewel van het toilet voor mindervaliden. Meer dan de helft van de transindividuen die wel mogen gebruik maken van het 'correcte toilet' rapporteren discriminatie in de vorm van 'ongehoorde commentaren', verbale en fysieke agressie.

Barclay en Scott (2006) onderzochten aan de hand van een case-study de impact van een transitie van man naar vrouw binnen de werkomgeving. Enkele collega's vonden het hebben van een transgender-collega een schande voor het bedrijf en weigerden om nog verder samen te werken. Opvallend is het onderscheid dat gemaakt wordt door Schilt en Wiswall (2008) tussen enerzijds MTF's (male to female) en anderzijds FTM's (female to male). Een opmerkelijke bevinding is dat het loon en de status van MTF's significant daalde. Dit in tegenstelling tot de loonsverhoging die de FTM's verkregen. De verklaring hiervoor kan gevonden worden in een ander sociaal trending topic, namelijk de ongelijkheid tussen mannen en vrouwen op de werkvloer (Dietert & Dentice, 2009). Ook Davidson (2016) maakt in zijn studie een onderscheid tussen MTF's en FTM's en stelt vast dat MTF's meer negatieve ervaringen rapporteren op de werkvloer.

Ook binnen de gezondheidszorg komt transdiscriminatie frequent voor. Het grootste probleem treedt al op nog voor men toegang heeft tot de gezondheidszorg. Vooreerst moet de barrière om een zorgverstrekker aan te spreken doorbroken worden. Daarnaast is er ook de angst over wie men nu net moet aanspreken, aangezien het een zorgverstrekker moet zijn die de nodige kennis over het transthema bezit (Pettigrew, 2016). Bauer, Hammond, Travers, Kaay, Hohenadel en Boyce (2009) tonen aan dat de kennis van medische professionelen zich echter al te vaak beperkt tot de definitie van genderidentiteitsstoornis zoals die in het DSM (Diagnostic and statistical manual of mental disorders) is opgenomen. Whittle et al. (2007) tonen aan dat 20% van de transgenders geen beroep kan doen op de huisarts, aangezien deze hier niet voor openstaat. Tachtig procent geeft aan dat de huisarts wel bereid is om te helpen, maar het merendeel is niet in staat om gepaste, hulpvolle informatie te verschaffen.

Het is een basisrecht van ieder individu om een dak boven zijn hoofd te hebben. Echter, ook op dit vlak ondervinden transgenders heel wat problemen. Een onderzoek omtrent transgenderproblematieken toont namelijk aan dat 20% van de transgenders in de Verenigde Staten een weigering tot het huren van een woning kregen. Eén op tien werd uit zijn woning gezet ten gevolge van hun genderidentiteit. Als gevolg hiervan rapporteert 20% van de transgenders dat ze ooit dakloos zijn geweest en dat ze ook niet de nodige steun kregen van de instanties waarop ze in deze situatie normaliter een beroep zouden moeten kunnen doen (GLAAD, 2015).

1.2.2 Familiaal en sociaal leven

Hoewel er in de literatuur weinig over te vinden is, speelt de steun van familie en vrienden een uitermate belangrijke rol in het *coming-out* proces van transgenders. De eventuele erkenning door vrienden en familie kan een grote steun betekenen voor het individu, wat op zijn beurt zijn/haar emotioneel welbevinden ten goede zou komen (Motmans, De Biolley & Debunne, 2009). Echter worden ook hier, net als in het professioneel leven, problemen gerapporteerd. De studie van Whittle et al. (2007) toont aan dat wanneer men zich out als transgender en uitkomt voor zijn ware genderidentiteit, dit maar liefst in 45% van de gevallen tot een vertroebelde relatie binnen de familie leidt. In 36% van de gevallen wordt er zelfs niet meer gesproken tegen de persoon in kwestie. Bovendien stellen Motmans, De Biolley en Debunne (2009) dat transgenders significant minder contact (persoonlijk, online, telefonisch of via mail) hebben met familieleden in vergelijking met cisgenders. De *coming-out* kan ook voor zware spanningen in het gezinsleven zorgen. De meeste studies onderzochten echter enkel het verschil in relaties tussen transmannen en transvrouwen. De relatie tussen een transindividu en zijn/haar partner worden quasi niet belicht. Zoals hierboven reeds beschreven wordt er vaak een foutieve link gelegd tussen seksuele oriëntatie en genderidentiteit. Transgenders en homoseksualiteit worden vaak in één adem genoemd, terwijl beide als het ware los van elkaar staan. Als we de aandacht vestigen op transseksuelen in het bijzonder merken we op dat heel wat transseksuelen getrouwd zijn en kinderen hebben alvorens zij zich uiten. Eén op twee transvrouwen heeft kinderen, terwijl dit percentage bij transmannen iets lager ligt. Vaak mondt de *coming-out* uit in een gevecht om het hoederecht, waarbij de partner de transseksualiteit als argument gebruikt om het volledige hoederecht te verkrijgen. Verschillende studies tonen echter aan dat het hebben van een transouder geen significant negatieve invloed heeft op het verdere leven van deze kinderen (Whittle et al., 2007).

Naast de problemen in het familiale leven, tonen verscheidene studies aan dat transgenders ook heel wat moeilijkheden ondervinden in hun sociaal leven en in hun relaties met vrienden en burens. Whittle et al. (2007) stellen dat 20% van de transgenders zich uitgesloten voelt binnen hun eigen gemeenschap. De reactie van de buurtbewoners speelt een belangrijke rol om al dan niet te verhuizen. Opmerkelijk hierin is het verschil tussen enerzijds travestieten en anderzijds transseksuelen. Aangezien travestieten de keuze hebben waar en wanneer zij hun ware genderidentiteit tonen, verhuizen zij significant minder vaak dan transseksuelen. Ze hebben immers de mogelijkheid om hun 'andere identiteit' verborgen te houden voor de naaste omgeving. Bij transseksuelen is dit niet het geval. Zij merken een sterke sociale rejectie op vanaf het moment van hun transitie (Motmans, De Biolley & Debunne, 2009). Ook op openbare plaatsen vindt er vaak discriminatie van transgenders plaats, wat

op zijn beurt leidt tot sociale isolatie. Eén van de meest voorkomende problemen is het gebruik van het openbaar toilet. In een survey van GLAAD (2015) geeft namelijk 65% van de ondervraagde transgenders aan dat ze op het openbaar toilet al eens het slachtoffer zijn geweest van discriminatie en/of verbale geweldpleging.

1.2.3 Depressie en suïcide

Al deze hierboven beschreven problematieken hebben een negatieve invloed op het psychisch welzijn en het subjectief welbevinden van transgenders. Bij een *coming-out* is de steun en het begrip van familie, vrienden en kennissen van essentieel belang. De transgender legt als het ware zijn ziel bloot en laat zien wie hij echt is en wil zijn. Als ze op dit moment geen steun ervaren van hun naasten kan dit de spreekwoordelijke druppel zijn. Hun twijfels en de afwijzing door anderen kunnen leiden tot een negatief zelfbeeld en/of depressie, wat op zijn beurt in de slechtste gevallen kan resulteren in een zelfmoordpoging. De cijfers die voortkomen uit de survey van GLAAD (2015) zijn ronduit schokkend. Het risico op depressies, angststoornissen, zelfmoordpogingen en zelfverminking is bij jonge transgenders 2 tot 3 maal groter in vergelijking met hun leeftijdsgenoten. Eénenvertig procent van de transgenders die deelnamen aan de survey rapporteren een zelfmoordpoging. Bij de groep die ooit het slachtoffer was van pesterijen, aanranding of verbale agressie lag dit percentage nog hoger. Dit wordt bevestigd door een studie van Mathy (2003), die aantoont dat transindividuen meer kans hebben op suïcidale gedachten en vaker een zelfmoordpoging ondernemen.

Burgess (2000) legt in zijn studie de vinger op de wonde: *“De genderidentiteit van het individu wordt vaak als het probleem aanzien, als de bron van pijn en verwarring”* (p.38). De invloed van de reacties van anderen wordt hier jammerlijk over het hoofd gezien. Het probleem moet niet gezocht worden bij de transindividuen zelf, maar ook in de reactie van en rejectie door de maatschappij. Hoewel diversiteit in de Westerse samenleving een trending topic is en gelijkheid voor iedereen aan de basis ligt van onze huidige maatschappelijke waarden en normen, zien we dat er nog heel wat werk voor de boeg is. De eerste stap is gezet, maar de eindstreep is nog lang niet bereikt.

1.3 De beeldvorming in de media

Het maatschappelijke belang en de toenemende bewustwording omtrent de transgenderthematiek is ook duidelijk af te leiden uit het huidige medialandschap. Zo zien we steeds meer transgenderindividuen opduiken in diverse populaire media (McInroy & Craig, 2015). In het kader van de huidige transgenderemancipatie is dit een zeer positieve evolutie gezien de centrale rol van media in ons dagelijkse leven. McInroy en Craig (2015) stellen dat media de dominante bron van informatie

vormt waar zowel transgenders alsook cisgenders algemene kennis vergaren omtrent de transpopulatie.

Al sinds de jaren '70 is de aanwezigheid van transgenders in traditionele, offline (televisie, films) media gestaag toegenomen, met een significante toename in de laatste jaren. Deze significante groei in de representatie van transgenders in de media is grotendeels de verdienste van 'GLAAD' (Gay & Lesbian Alliance Against Defamation). Deze Amerikaanse non-profitorganisatie rapporteert al meer dan 20 jaar de aanwezigheid van lesbiennes, gays, biseksuelen, transgenders en queers (LGBTQ) op televisie (GLAAD, 2016). Daarboven controleert GLAAD of de weergave van deze populatie op een adequate en correcte manier gebeurt. Om dit te verwezenlijken werkt de organisatie samen met nationale nieuwsomroepen, TV-netwerken, filmstudio's en Spaanstalige media. Ook werkt GLAAD nauw samen met organisaties die transindividuen verenigen/representeren *en* met transindividuen zelf en stimuleert zij hen om hun verhalen te delen om alzo de bewustwording bij het publiek te vergroten (GLAAD, n.d.).

Het '*where we are on tv*'-rapport van 2016 toont aan dat de inspanningen van GLAAD zijn vruchten afwerpt. Zulk rapport, waarin de representatie van LGBT-personages op de Amerikaanse televisie wordt gekwantificeerd, wordt door GLAAD jaarlijks opgemaakt. Het rapport van 2016 toont een verdubbeling van het aantal transgenderpersonages aan ten opzichte van het vorige jaar (GLAAD, 2016). De opkomst van streamingdiensten als *Netflix* en *Amazon* kan hierin een grote rol toegedicht worden (Capuzza & Spencer, 2016). In het kijkcijferkanon *Orange is the new black*, dat bekeken kan worden via *Netflix*, speelt een transgender, genaamd Sofia, één van de hoofdrollen. Deze rol wordt vertolkt door actrice Laverne Cox, die geboren werd als Roderick Cox. Het verhaal van Sofia geeft een waarheidsgetrouwe weergave van het leven van een transvrouw in het gevangeniswezen. Daarnaast wordt ook de complexiteit van het karakter, gedreven door de wil trouw aan zichzelf te zijn en door de wil om geaccepteerd te worden door haar familie, van Sofia op een accurate manier weergegeven (Kane, 2013). Naast *Netflix* schenkt ook *Amazon* aandacht aan het transthema. Zo werd in 2014 de drama/komedie serie *Transparent* gereleased. In deze serie worstelt het hoofdpersonage met zijn genderidentiteit. Op late leeftijd neemt hij de dappere beslissing om zich te *outen* tegenover zijn kinderen en de buitenwereld (Newsmonkey, 2015). Naast de voornoemde streamingdiensten heeft ook het segment van de *reality-tv* meer dan zijn steentje bijgedragen aan de representatie van transgenders in de media. Series als *I am Cait*, *Becoming us* en *I am Jazz* hebben het transthema op de voorgrond geplaatst (Capuzza & Spencer, 2016).

Deze positieve tendens is zonder meer toe te juichen, maar we moeten echter ook steeds beducht zijn voor de keerzijde van de medaille. De woorden van Booth (2011) vatten dit perfect samen: "De verhoogde visibiliteit van deze populatie is, net zoals dit ook zo is voor andere gemarginaliseerde

groepen, steeds een risico. Een toename van de representatie kan ook een tegenovergesteld effect hebben, namelijk dat er nog meer verwarring optreedt in plaats van verduidelijking. Dit kan wanneer de commerciële belangen de bovenhand nemen en bijgevolg de beeldvorming van transgenders op sensatie berust is” (p. 191). Met deze uitspraak wordt de essentie duidelijk: kwantiteit is belangrijk, maar de kwaliteit van de representatie is van primordiaal belang.

Hoewel de aanwezigheid van transgenders in media de laatste jaren opmerkelijk verbeterd is, heerst er nog steeds een inconsistentie van zowel positieve als negatieve representaties. In een studie van McInroy & Craig (2015) gaven respondenten namelijk aan dat hoewel recente afbeeldingen minder problematisch en meer divers zijn, een transfobe houding nog steeds het voortouw neemt. De complexiteit en authenticiteit van transgenderpersonages wordt meer en meer in beeld gebracht maar tegelijkertijd blijven traditionele, verouderde stereotypes waarbij transgenders als crimineel, gek of mentaal ziek worden bestempeld bestaan. Bovendien zijn transgenders ontevreden over de informatie die via de media meegegeven wordt aangezien deze nog al te vaak vertekend, onvolledig en inaccuraat is. Daarnaast is het opmerkelijk dat, wanneer er transpersonages zijn, dit in het grote merendeel van de gevallen transvrouwen zijn. Er is vaak sprake van een overgeseksualiseerde voorstelling van transvrouwen, waarbij de focus gelegd wordt op uiterlijke kenmerken als blote benen en décolletés. Tevens wordt het maatschappelijk, binair denken in functie van het geslacht grotendeels bevestigd. De transpersonages worden oftewel mannelijk, oftewel vrouwelijk afgebeeld. Echter, het is hoog tijd dat men afstapt van dit binaire model. Niet iedereen is *of* mannelijk *of* vrouwelijk. Zo kan de genderidentiteit van transgenderisten als ambivalent en dynamisch beschouwd worden. Deze subpopulatie van de groep transgenders wordt echter veel te weinig belicht. Ten slotte wordt er in de media ook te weinig belang gehecht aan sociale groeperingen die strijden voor de rechten van transgenders. Het valt niet te ontkennen dat transindividuen steeds meer in beeld komen, maar zolang men deze enkel als individuen blijft voorstellen en hen niet portretteert als een gemeenschap, zal men niet snel het gewenste effect bereiken. Het klassieke denkpatroon van de meeste kijkers wordt niet doorbroken en bijgevolg gaat men transgenders nog steeds beschouwen als een uitzondering op de regel (Capuzza & Spencer, 2016).

Naast de inconsistentie van positieve en negatieve representaties in het televisielandschap, blijkt de zichtbaarheid van de transpopulatie in de huidige filmindustrie echter nog problematischer te zijn. De *studio responsibility index* (SRI) van GLAAD, waarin specifiek wordt gefocust op de representatie van de LGBT-gemeenschap in films, toont namelijk een grote achterstand en een gebrek aan vooruitgang aan wat betreft de aanwezigheid van genderdiversiteit op het grote scherm. Zo worden transgenders vaak als geïsoleerde personages afgebeeld waarbij het volledige spectrum van hun persoonlijkheid niet in beeld wordt gebracht. Daarenboven worden ze voornamelijk als karikatuur

afgebeeld waarbij ze vaak het onderwerp van spot en hoongelach zijn. Indien de filmindustrie zijn geloofwaardigheid niet wil verliezen moet men in de toekomst ijveren naar een representatieve vertegenwoordiging alsook een allesomvattende portrettering van de transgendergemeenschap (GLAAD, 2016).

Niet enkel in de *entertainment media*, maar ook in de huidige nieuwsmedia blijkt een objectieve en genuanceerde beeldvorming omtrent de transpopulatie nog ver weg te zijn (Billard, 2016). Onderzoek naar de representatie van transgenders in nieuwsmedia leert ons namelijk dat er steeds een eenzijdig en stereotiep beeld wordt opgehangen in de berichtgeving, waarbij er ofwel gefocust wordt op depressies, zelfmoorden en haatmisdrijven ofwel op de zogenaamde succesverhalen van bekende publieke figuren. samenvattend onderscheidt men in de literatuur vier duidelijke patronen in de huidige berichtgeving die elk op hun beurt bijdragen tot de verdere delegitimiseren van de transpopulatie, namelijk (1) fout of beledigend taalgebruik (2) onjuiste voorstellingen van de transgenderidentiteit (3) het afschilderen van transgenders als bedriegers (4) het seksualiseren van transgenders door enkel te focussen op lichamelijke aspecten. Echter, een gebrek aan objectieve en accurate berichtgeving kan verregaande gevolgen hebben. Daar waar *entertainment media* een aanzienlijke rol spelen in het vormen van culturele attitudes en bijgevolg kunnen bijdragen aan de sociale acceptatie van de LGBT-gemeenschap, bezitten nieuwsmedia de macht om de politieke strijd naar sociale gelijkheid positief te beïnvloeden. Dit kan echter alleen wanneer nieuwsberichten een representatieve en betrouwbare weerspiegeling vormen van de bestaande diversiteit in de samenleving (Billard, 2016).

Daarnaast lijkt diversiteit ook in de reclamewereld een heikel punt en gaat men nog al te vaak uit van heteronormativiteit en traditionele genderstereotypen. Lange tijd waren transgenders nagenoeg onzichtbaar in reclamespots of campagnes en als ze dan al eens sporadisch afgebeeld worden focust men enkel op een klein deel van de transgenderpopulatie, namelijk transseksuele vrouwen. Doorgaans is er sprake van seksistische reclame waarin transseksuele vrouwen op een beledigende en discriminerende manier worden geportretteerd. Ze worden verondersteld oplichters of bedriegers te zijn met als primair doel heteroseksuele mannen te willen misleiden. De focus op transseksuele vrouwen als bedrieglijke sekssymbolen alsook de ondervertegenwoordiging van transseksuele mannen in reclame bevestigt opnieuw dat de uitdaging om de heersende waarden en dominante stereotypen te doorbreken nog al te vaak een te grote stap blijkt te zijn (Tsai, 2004).

In de mode-industrie daarentegen lijkt men veel meer aandacht te schenken aan het thema genderdiversiteit. Hoewel de mode al langere tijd vooruitstrevend is in het doorbreken van de bestaande gendernormen en waarden, tonen enkele recente initiatieven dit opnieuw aan. Zo lanceerde de populaire kledingketen ZARA een nieuwe (genderneutrale) collectie met kledingstukken die zowel draagbaar zijn voor mannen als vrouwen. Daarnaast zetten ook andere grote modehuizen

steeds meer in op diversiteit en op transgenders in het bijzonder. Zopas werd namelijk aangekondigd dat Caitlyn Jenner, die voordien als Bruce Jenner door het leven ging, binnenkort het nieuwe gezicht wordt van de sportcollectie van H&M (Goossens, 2016). Bovendien zet de mode-industrie na lange tijd zijn deuren open voor transgendermodellen. Vandaag de dag trotseren ze wereldwijd talrijke covers van hoogstaande magazines en verdienen ze een kans op de catwalk of in grote modecampagnes. Heel recent is er zelfs voor het eerst een modellenbureau opgestart dat exclusief contracten sluit met transgendermodellen. Het leven van deze modellen zal bovendien verfilmd worden in een nieuwe serie *Strut* met als doel een zo eerlijk mogelijk beeld over de transgendergemeenschap weer te geven om zo eindelijk van de bestaande clichés te kunnen afstappen (ELLE, 2016).

Tot slot heeft de exponentiële groei van online media in het laatste decennium voor een versnelling gezorgd wat betreft de visibiliteit van het transthema. Het internet en meer specifiek de opkomst van sociale netwerksites als Facebook, Youtube en Twitter hebben de afgelopen jaren een prominente rol gespeeld binnen de transgendergemeenschap. Ondanks het feit dat transfobie meer expliciet aanwezig is op het internet, zien transgenders en vooral zij die nog uit de kast moeten komen, deze ontwikkeling als een enorme verbetering op diverse vlakken. In de studie van McInroy & Craig (2015) duiden de respondenten namelijk op de vele voordelen die online media hen biedt in het dagdagelijkse leven. Niet alleen de toegankelijkheid en de veelheid aan informatie die men op het internet kan vinden is voor veel transgenders een enorm pluspunt, ook de mogelijkheid om zelf actief content te kunnen creëren en delen via blogs of Youtube vormt voor hen een belangrijke meerwaarde vergeleken met offline media. Daarnaast kunnen ze via het internet makkelijker contact zoeken met andere transgenderindividuen en kunnen er bijgevolg online gemeenschappen worden opgericht waarin ze kennis kunnen uitwisselen, hun persoonlijke verhalen kunnen delen en steun kunnen vinden bij elkaar. Echter mag men niet over het hoofd zien dat transgender-jongeren een verhoogd risico hebben op sociale en economische marginalisatie ten gevolge van de sociale discriminatie en beledigingen waarmee ze frequent worden geconfronteerd. Hierdoor is voor hen, financieel gezien, de toegang tot online bronnen vaak niet vanzelfsprekend (McInroy & Craig, 2015).

De strijd tegen transfobie in de media is er één van lange adem en weerspiegelt in grote mate de gekende historiek en de graduele vooruitgang omtrent de media-acceptatie van de LGB-gemeenschap. In een studie van Clark (1969) naar de representatie van gemarginaliseerde groepen op televisie vond men dat minderheidsgroepen vaak in vergelijkbare en bijgevolg voorspelbare fasen worden afgebeeld. De eerste fase zou namelijk de fase zijn waarin men als minderheidsgroep geen of weinig erkenning krijgt. Dit houdt verband met wat Gerbner & Gross (1979) 'symbolic annihilation' noemen. Deze term verwijst naar de afwezigheid, stereotypering of trivialisering van minderheidsgroepen in de media waardoor ze bewust of onbewust bijdragen aan sociale ongelijkheid (Capuzza & Spencer, 2016). De tweede fase wordt de fase van 'ridiculisering' genoemd waarbij

minderheden op een bespottelijke, humoristische of beledigende wijze worden afgebeeld. Sinds het midden van de jaren 2000 valt er een negatieve representatie van transgenders in de media op te merken. Hoewel dit op het eerste zicht een negatieve ontwikkeling lijkt te zijn, kunnen we wel stellen dat de eerste fase van 'symbolic annihilation' in die periode reeds achter de rug is en dat de media de stap heeft gezet naar de ridiculiseringsfase. De recente positieve ontwikkelingen omtrent het transthema wijzen er echter op dat we de fase van ridiculisering en stigmatisatie ook stilaan achter ons kunnen laten zodat er plaats kan gemaakt worden voor een derde fase, namelijk de 'regulatie-fase'. De laatste fase wordt tenslotte gekenmerkt door respectvolle en eerlijke representaties en hoewel we op de goede weg zijn, zijn er nog steeds heel wat tekortkomingen (Wellborn, 2015). Sociale acceptatie en het doorbreken van bestaande stereotypen is enkel mogelijk als men het publiek blootstelt aan en bijgevolg vertrouwd maakt met alle aspecten van het transgender fenomeen. De overgang van fase drie naar fase vier wordt in de volgende jaren dan ook *de* uitdaging voor de media.

1.4 De rol van de media

In onze Westerse samenleving worden we op alle mogelijke manieren en op alle mogelijke plaatsen met verschillende vormen van media geconfronteerd. David Gauntlett stelt als volgt: *" In onze huidige samenleving spenderen mensen verscheidene uren per week aan TV kijken, magazines lezen en surfen op het internet. Daarnaast worden ze frequent blootgesteld aan billboards en reclamecampagnes. Men is als het ware niet in staat om te ontsnappen aan de populaire cultuur en aan reclame, omdat we hieraan voortdurend worden blootgesteld"* (Bryson & Bunker, 2015, p.2; Gauntlett, 2008). Die alomtegenwoordigheid van de media maakt het een krachtig medium in het informeren van het grote publiek en bijgevolg ook in het vormen van publieke attitudes. De cultivatie-theorie, waarin specifiek het effect van televisie kijken wordt onderzocht, stelt dat hoe vaker individuen worden blootgesteld aan media, hoe groter de kans is dat hun mening over de sociale werkelijkheid gevormd wordt zoals die afgebeeld is in de media (Gerbner, Gross, Morgan & Signorielli, 2002). Verscheidene studies hebben aangetoond dat dit ook kan toegepast worden op het beïnvloeden van attitudes tegenover minderheidsgroepen (Busselle & Crandall, 2002). Deze studies focussen voornamelijk op geslacht en afkomst, maar aangezien ook transgenders een minderheidsgroep zijn, kunnen we deze theorie doortrekken naar de transpopulatie (Paceley & Flynn, 2012). Een positieve en waarheidsgetrouwe portrettering kan namelijk een grote bijdrage leveren voor de sociale acceptatie van transgenders (McInroy & Craig, 2015). Onzichtbaarheid, stereotiepe representaties en assimilatie van transgenders in de media daarentegen kunnen aanleiding geven tot transfobie en discriminatie, aangezien deze weergave ervoor zorgt dat men de transpopulatie niet begrijpt en/of accepteert. Het is dus van

essentieel belang dat er gestreefd wordt naar een full-range representatie van de transgenderpopulatie in de media aangezien de media, in het bijzonder de broadcast media, een sleutelrol speelt in het vormen, versterken en in vraag stellen van algemeen aanvaarde sociale attitudes (Capuzza & spencer, 2016).

Tevens heeft de wijze van representatie ook een grote invloed op de transgenderpopulatie zelf. Offline media vormen voor deze groep vaak de eerste stap tot identificatie met transgenderindividuen en – gemeenschappen. Indien er sprake is van een negatieve beeldvorming heeft dit verregaande negatieve gevolgen voor de transgender, gaande van schaamte tot depressie. Ook geven transgenders aan dat de verbale en fysieke agressie waaraan ze frequent worden blootgesteld in het openbaar regelmatig het gevolg zijn van een negatieve mediarepresentatie (McInroy & Craig, 2015). Voorts heeft de beeldvorming ook een invloed op hun zelfbeeld en indien negatief, kan dit zelfs leiden tot interne transfobie (Capuzza & Spencer, 2016). Indien de weergave echter op een waarheidsgetrouwe en positieve manier gebeurt, kan dit voor de transgenderindividuen een cruciale rol spelen in hun ontwikkeling als persoon *en* in hun zoektocht naar hun genderidentiteit. De media kan als het ware een spiegel zijn, een vergelijkingstool voor transindividuen om hun ervaringen te vergelijken met de transgenderpersonages in kwestie (McInroy & Craig, 2015). Samenvattend is de rol van de media met betrekking tot het transthema essentieel en kan deze tweeledig worden opgevat, namelijk voor het verbeteren van de sociale acceptatie en publieke kennis enerzijds en anderzijds voor het bevorderen van het welzijn van de transgender zelf.

1.4.1 De rol van de media voor transgenders

Zoals hierboven reeds kort aangehaald speelt de beeldvorming in de media een niet te onderschatten rol in het leven van het transgenderindividu. Indien de weergave op een waarheidsgetrouwe manier gebeurt kan dit een grote hulp zijn in de zoektocht naar en de ontwikkeling van hun ware genderidentiteit. Rolmodellen kunnen via zowel online als offline media een groot publiek bereiken en kunnen voor de transindividuen steun bieden, teneinde hun weerbaarheid te vergroten.

Rolmodellen

Er is in het verleden reeds heel wat onderzoek gebeurd naar de invloed van rolmodellen in onze Westerse samenleving. Zo toont een studie van Wohlford, Lochman en Barry (2004) aan dat het gevoel van eigenwaarde beduidend hoger is bij individuen die veel karakteristieken herkennen bij hun rolmodellen. Indien men slechts weinig karakteristieken gemeen heeft, heeft dit bijgevolg een negatief effect op hun gevoel van eigenwaarde. Voorts hebben herkenbare rolmodellen ook een gunstig effect op de *self-efficacy* van een individu. Daarnaast kunnen rolmodellen ook persoonlijke waarden en

karacteristieken beïnvloeden. Deze identificatie kan tweeledig worden opgevat, namelijk *gelijkenis-identificatie* en *verlangende identificatie*. Indien men heel wat gelijkenissen vindt bij een rolmodel of een rolmodel idealiseert, spreekt men van gelijkenis-identificatie. Verlangende identificatie is het proces waarbij men verlangt te zijn als een bepaald mediafiguur vanwege zijn/haar kwaliteiten (feilitzen & Linne, 1975). Matthews (2003) vond in zijn studie dat positieve rolmodellen in de media een positieve invloed hebben op het sociale leven van kinderen en adolescenten. Echter is er ook een keerzijde van de medaille. Zo worden er in de media ook negatieve rolmodellen geportretteerd en dit kan op zijn beurt een schadelijke invloed hebben op kinderen en adolescenten. Samenvattend kan men stellen dat ervaringen met de media een invloed hebben op de persoonlijke ontwikkeling tijdens de jeugdijaren en dat deze ervaringen een niet te onderkennen rol spelen in de uiteindelijke vorming van het karakter (Gomillion & Giuliano, 2011). Het belang van rolmodellen voor risicojongeren mag dan ook niet onderschat worden. De weergave van positieve rolmodellen kan voor deze populatie belangrijke psychologische en gedragsmatige voordelen bieden. Zo werd reeds aangetoond dat het een gunstig effect heeft op hun gezondheid in het algemeen en hun gevoel van eigenwaarde. Ook in het dagdagelijkse leven zijn deze jongeren en ook hun naaste verwanten op zoek naar rolmodellen waaraan zij zich kunnen spiegelen. Men zoekt naar toegankelijke rolmodellen die expliciet bezorgd zijn om de jongeren en die bijgevolg betrouwbaar en respectvol zijn. Indien men aan deze voorwaarden voldoet, kan er intense relatie ontstaan die een positieve invloed heeft op de risicojongeren (Bird, Kuhns & Garofalo, 2012).

Hammack (2005) suggereert in zijn studie over de identiteitsontwikkeling bij de LGB-populatie dat culturele factoren als de media een belangrijke invloed kunnen hebben op bepaalde psychologische domeinen zoals de zelf-perceptie van een individu. Ook voor LGB-individen blijkt dat een directe toegang tot gelijkende rolmodellen een positief effect heeft op hun eigenwaarde. In deze populatie schenkt men echter weinig of geen aandacht de T-groep, de transgenders. In de literatuur is er nog geen expliciet onderzoek dat de invloed van rolmodellen op LGBT-jeugd aantoont. Hypothetisch kan men wel stellen dat de positieve ervaringen van LGB-individen ook gelden voor LGBT-jeugd. Zo zou blootstelling aan rolmodellen kunnen leiden tot positieve normen, waarden en gedragingen waardoor ze gesteund worden hun ware genderidentiteit te tonen. Het is echter geen evidentie om in het dagdagelijks leven de juiste rolmodellen te kiezen, aangezien het nog steeds een onderbelichte groep is waardoor het moeilijk is om bondgenoten en/of ondersteunende LGBT-volwassenen te vinden. Bijgevolg gaat deze groep zich spiegelen aan publieke figuren en entertainers, rolmodellen die minder toegankelijk zijn en die ze enkel via de media 'kennen'. Hoewel de toegenomen aanwezigheid van LGBT-personages in de media een positieve invloed heeft op de ontwikkeling van hun identiteit, bieden zij nog geen bescherming tegen de dagelijkse stress en discriminatie (Bird, Kuhns & Garofalo, 2012). Concluderend kan er gesteld worden dat de representatie van LGBT-rolmodellen in de media

een positieve evolutie kent, wat op zijn beurt gunstige gevolgen heeft voor de LGBT-groep. Dit volstaat echter niet aangezien deze rolmodellen quasi onbereikbaar zijn. Ook in het dagelijkse leven heeft men nood aan rolmodellen waaraan men zich kan spiegelen en waarbij men ten alle tijden terecht kan. Indien men de rolmodellen in de media op een correcte en positieve manier representeert zal dit uiteindelijk ook leiden tot meer toegankelijke rolmodellen, aangezien individuen dankzij de publieke rolmodellen hun ware genderidentiteit zullen durven tonen en alzo een rolmodel kunnen zijn voor anderen.

Resilience Theory

Naast het representeren van positieve rolmodellen, speelt de media ook een zeer belangrijke rol in het ontwikkelen van weerbaarheid bij minderheidsgroepen. Weerbaarheid verwijst naar het vermogen om positief om te gaan met tegenslagen en bedreigingen, gebruik makend van ontwikkelde vaardigheden om alzo een buffer te vormen en zich te wapenen tegen de eventuele negatieve gevolgen van deze tegenslagen en bedreigingen. In de LGBT-populatie is dit van groot belang aangezien men vaak wordt blootgesteld aan negatieve ervaringen. Positieve media-aandacht, zowel online als offline, speelt hierin een essentiële rol omdat het de voedingsbodem van weerbaarheid kan vormen (Craig, McInroy, McCreedy & Alaggia, 2015). De studie van Craig et al. (2015) toont namelijk aan dat de media op 4 mogelijke manieren kan bijdragen tot het vergroten van weerbaarheid bij LGBT-jongeren.

Vooreerst geven respondenten van de studie aan dat traditionele offline media hen de mogelijkheid biedt om te ontvluchten/ontsnappen uit het dagelijkse leven om alzo beter te kunnen omgaan met stressfactoren (Craig et al., 2015). Daarnaast geven ze aan dat ze zich door positieve verhalen in de media *en* door de aanwezigheid van rolmodellen sterker voelen. Hierdoor zijn ze beter gewapend tegen hun dagdagelijkse zorgen en de discriminatie die ze ervaren. Ook geeft de aanwezigheid van online media hen de mogelijkheid om een barrière te vormen tussen de offline- en online wereld. Online kunnen ze hun ware identiteit tonen zonder de discriminatie van de buitenwereld te moeten ervaren. De skills die ze hierdoor online ontwikkelen hebben ook positieve gevolgen voor hun weerbaarheid in het echte leven. Ten derde geven de participanten aan dat ze met behulp van de media ook proactieve *coping*-strategieën aanwenden. Ze proberen niet enkel te ontsnappen aan de stressoren, ze gaan er ook daadwerkelijk tegen in. Online media stelt hen in staat om te reageren op ervaringen met homofobie of transfobie in het dagelijkse leven. Deze vormen van actieve coping zijn essentieel om de weerbaarheid te versterken aangezien het een probleemoplossend karakter heeft (Craig et al., 2015). Ten laatste stellen de respondenten dat ze met behulp van zowel offline als online media het gevoel hebben een gemeenschap te vormen. Offline

zorgt het feit dat heel wat adolescenten van de LGBTQ-community naar dezelfde populaire programma's zoals *Glee* kijken voor een gemeenschappelijk gespreksonderwerp en een gevoel van verbondenheid aangezien ze dezelfde ervaringen delen. Het online platform wordt als een bron van informatie gezien, waar andere LGBTQ-individueen goede raad en adviezen geven. Dit helpt hen in de zoektocht doorheen hun gevoelens en emoties. Ook speelt de online media een aanzienlijke rol in het voorkomen van sociaal isolement, omdat ze in de online gemeenschap de steun vinden waar het hen in het echte leven vaak aan ontbreekt. Door de gemeenschap die ze online vinden kunnen ze zich identificeren met anderen uit die populatie, wat een positieve invloed heeft op het psychologische welzijn (Craig et al., 2015).

1.4.2 Publieke attitudes

Blauw versus roze, auto's versus barbiepoppen en voetbal versus ballet. Onze huidige samenleving wordt nog steeds gekenmerkt door een dichotoom denkkader indien het gaat over geslacht. Garfinkel verwees hier in 1967 naar met de term 'natuurlijke attitude'. Dit is een wijdverspreide en algemeen aanvaarde attitude die stelt dat mensen in 2 groepen kunnen onderverdeeld worden op basis van uiterlijke geslachtskenmerken. Iedereen die afwijkt van deze binaire verdeling krijgt een pathologische stempel opgedrukt. Sinds 1967 zijn er reeds tal van studies uitgevoerd die aantonen dat mensen negatief staan tegenover individuen die afwijken van deze klassieke verdeling (Norton & Herek, 2013). Over de gehele wereld bestaan er nog steeds heel wat schadelijke vooroordelen tegenover individuen die de grenzen van de geslachtsverdeling betwisten (King, Winter & Webster, 2009). En hoewel er in de laatste jaren een vervaging van deze grenzen te noteren valt, blijven deze gendernormen en -waarden domineren (Norton & Herek, 2013). De rol van de media mag ook hierin niet onderschat worden. Zo bezitten de mainstream media de macht om dergelijke grenzen te construeren en te versterken. Door de immense omvang van hun draagvlak hebben ze ook de mogelijkheid om deze grenzen uit te dagen en te wijzigen. In theorie zijn ze in staat om de gendercategorieën te herschikken en minderheidsgroepen als transgenders te includeren (Capuzza, 2014).

Contact-theorie

Initiële negatieve ervaringen, socialisatie door vrienden en familie alsook stereotypering in de media kunnen de basis vormen voor schadelijke attitudes en vooroordelen tegenover minderheidsgroepen. Tal van socio-psychologische theorieën stellen echter dat deze vooroordelen en attitudes gewijzigd kunnen worden. Eén van de meest besproken en gekende theorieën is de *contact-theorie* van Allport (1954), die stelt dat persoonlijk contact met een lid van een minderheidsgroep bestaande

vooroordelen kan reduceren, op voorwaarde dat er wordt voldaan aan bepaalde condities. Zo moet het contact diepgaand en langdurig van aard zijn, moeten de individuen dezelfde status en dezelfde doelen hebben en moet het contact ondersteund worden door een autoriteit (Allport, 1954; Schiappa, Gregg & Hewes, 2006).

Deze contacthypothese wordt in een meta-analyse van Pettigrew en Tropp (2002) voor verschillende minderheidsgroepen bevestigd, aangezien ze een significante negatieve correlatie rapporteerden tussen contact en vooroordelen ten aanzien van minderheidsgroepen. Ook de meta-analyse van Schiappa, Gregg en Hewes (2006) ondersteunt deze contact-theorie en rapporteert een significante negatieve correlatie tussen contact en vooroordelen ten aanzien van transpersonen, waarbij een hogere mate van contact leidt tot een afname van de bestaande vooroordelen. Ook in een studie van King, Winter en Webster (2009) werd de invloed van contact op vooroordelen ten opzichte van transpersonen getest. Er werd aangetoond dat deelnemers die reeds in contact kwamen met transindividuen significant positievere attitudes toonden tegenover transgenders en significant lagere levels van transdiscriminatie vertoonden. Demografische gegevens als leeftijd en opleidingsniveau speelden ook een rol. Zo vertoonden jongere en hoger opgeleide deelnemers meer positieve attitudes tegenover transgenders. Gender en religie hadden daarentegen geen significante invloed op de attitudes (King, Winter & Webster, 2009).

De overtuigingen van een lid van een meerderheidsgroep kunnen gewijzigd worden indien er sprake is van een positief, langdurig en persoonlijk contact met een lid van de minderheidsgroep. Dit kan verklaard worden door de *dissonantie-theorie*. Door de positieve ervaring ontstaat er een gevoel van dissonantie met de aanvankelijk aanwezige overtuigingen. Men ervaart als het ware een innerlijk conflict tussen de vroegere en de huidige overtuigingen waardoor men zijn/haar attitude gaat herzien om alzo de dissonantie te verkleinen. Net als bij de contact-theorie is het van belang dat er voldaan wordt aan de hierboven besproken voorwaarden (Schiappa, Gregg & Hewes, 2006).

Parasociale interactie

Het is echter niet vanzelfsprekend om in onze huidige samenleving het publieke contact met transpersonen te vergroten omdat een groot deel van deze groep er niet openlijk voor durft uit te komen, uit angst voor discriminatie en onderdrukking (Kooy, 2010). Hieruit volgt dan ook rechtstreeks de belangrijke rol die de media kunnen vervullen om de bestaande vooroordelen en attitudes te wijzigen door middel van een correcte en waarheidsgetrouwe weergave van deze minderheidsgroepen. Het publiek gaat bepaalde overtuigingen en attitudes ontwikkelen over mensen die ze enkel van televisie kennen, onafhankelijk of het nu fictieve personages dan wel echte personen

zijn. Binnen het domein van de communicatiewetenschappen wordt dit fenomeen benoemd met de term *parasociale interactie*. Schiappa, Gregg & Hewes (2006) stellen dat parasociale interactie kan aanzien worden als het massa-gemedieerde equivalent van interpersoonlijke interactie. De communicatie-gerelateerde cognitieve processen die het menselijk brein gebruikt binnen een gemedieerde context zijn dezelfde als deze die gebruikt worden in een interpersoonlijke context. Uiteindelijk kan dit resulteren in een parasociale relatie. Net zoals men in het echte leven positieve of negatieve attitudes vormt tegenover andere individuen, ontwikkelen kijkers ook een bepaalde vorm van affiniteit met de personages. Een parasociale interactie kan op deze manier de oplossing vormen indien het niet vanzelfsprekend is om in de directe omgeving een interpersoonlijke interactie aan te gaan met een lid van een minderheidsgroep. Deze parasociale interactie kan bijgevolg de attitudes en overtuigingen beïnvloeden en wijzigen. Net als in de contacthypothese moet er ook hier aan bepaalde voorwaarden voldaan zijn opdat er een wijziging in de overtuigingen optreedt. Het combineren van de contact-theorie en de parasociale interactie wordt door Schiappa et al. (2006) de *parasociale contacthypothese* genoemd. Concreet suggereert deze hypothese dat een positieve media-weergave van minderheidsgroepen, net zoals 'direct sociaal contact', kan leiden tot een afname in schadelijke vooroordelen aangezien er een parasociale interactie ontstaat tussen de kijker en het personage (Schiappa, Gregg & Hewes, 2006). Echter, indien de kijker reeds direct sociaal contact had met leden van een minderheidsgroep in het verleden, heeft de media-weergave geen bijkomende invloed op diens attitudes ten aanzien van deze groep. De invloed van media-contact was enkel significant bij die personen die weinig tot geen direct sociaal contact hadden met leden van de betreffende minderheidsgroep. Deze parasociale contacthypothese van Schiappa et al. (2006) werd ook bevestigd in een onderzoek van Kooy (2010). Er werd aangetoond dat een verhoogde blootstelling aan transpersonen in de media resulteerde in een significante afname van transfobie.

Het valt toe te juichen dat de visibiliteit van transpersonen in de media de laatste jaren een sterke groei heeft gekend (Rosichan, 2015). Het is nu van cruciaal belang dat de weergave op een correcte manier gebeurt en dat men hen portretteert als individuen die evenzeer deel uitmaken van onze huidige samenleving (GLAAD, 2016). Indien negatieve stereotypering zal blijven domineren zal dit geen effect hebben op de heersende vooroordelen en attitudes. Een waarheidsgetrouwe en positieve weergave kan daarentegen een positieve invloed hebben op de attitudes binnen onze maatschappij wat uiteindelijk zou kunnen leiden tot de sociale acceptatie van transpersonen (Calzo & Ward, 2009).

1.5 Transgenders in Vlaanderen

1.5.1 Doel & relevantie van het huidige onderzoek

Ook binnen onze eigen landgrenzen is de belangstelling rondom de transthematiek de jongste jaren opmerkelijk toegenomen. In 2009 werd het leven als transgender in België voor een eerste keer in beeld gebracht aan de hand van een breedschalig onderzoek onder leiding van Joz Motmans van het Steunpunt Gelijke Kansen beleid. Hieruit blijkt dat het leven van een transgender nog al te vaak getekend wordt door vele vormen van discriminatie, wat op zijn zachtst uitgedrukt een nefaste invloed heeft op diens levenskwaliteit (Motmans, de Boilley, & Debunne, 2009). Hoewel in België ieder individu wettelijk beschermd is tegen alle vormen van discriminatie op basis van genderidentiteit en genderexpressie, kan men concluderen dat er in onze dagdagelijkse maatschappelijke realiteit een enorme discrepantie heerst tussen enerzijds de juridische wetgeving en anderzijds de heersende intolerante attitudes ten aanzien van transgenders. De bestaande maatregelen op juridisch en beleidsmatig niveau blijken tot op heden niet in staat om het conservatieve denken en de negatieve attitudes ten opzichte van deze individuen te verbreken (Dierckx, Motmans, Meier, Dieleman & Pezeril, 2014).

Het is echter frappant om vast te stellen dat er in België nog maar zeer weinig wetenschappelijk onderzoek is gevoerd naar de attitudes ten opzichte van transpersonen. Sinds 2006 voert de studiedienst van de Vlaamse regering onderzoek uit naar de attitudes van de Vlaamse bevolking tegenover holebi's. In 2015 werd dit onderzoek uitgebreid en werden voor het eerst de attitudes ten aanzien van transgenders geïncorporeerd. Dit onderzoek toont aan dat de sociale attitudes tegenover transgenders verdeeld zijn. Zo geeft 66% van de Vlamingen aan dat ze positief staan tegenover een medische transitie indien de persoon in kwestie er goed heeft over nagedacht. Echter, maar liefst 25% van de participanten gaat liever niet om met een individu waarvan het geslacht niet onmiddellijk duidelijk is (Rol en samenleving VZW, 2016). Een duidelijker beeld van de attitudes wordt bekomen indien er rekening wordt gehouden met demografische kenmerken als leeftijd en geslacht. Zo toont het onderzoek aan dat vrouwen positiever staan tegenover transgenders dan mannen. Ook de leeftijd van de respondenten speelt een belangrijke rol. Zo wordt de houding tegenover transgenders negatiever vanaf de leeftijd van 55 jaar (Rol en samenleving VZW, 2016).

Voorgaande studie toont aan dat de sociale attitudes ten aanzien van transgenders niet unaniem positief zijn. Hoe men mogelijks een attitudeverandering zou kunnen bekomen, werd tot op heden jammerlijk genoeg nergens onderzocht. Echter, zoals reeds uitvoerig besproken in de literatuurstudie zou het includeren van de invloed van de media mogelijks tot interessante inzichten kunnen leiden. Dat de massamedia een prominente rol spelen in het reduceren van stereotypes en

negatieve attitudes ten aanzien van minderheidsgroepen werd voor het eerst bevestigd door Schiappa en zijn collega's (Schiappa et al., 2006). Het uitgangspunt van hun studie was een uitbreiding op de reeds bestaande contacthypothese, die stelt dat veelvuldig direct contact met leden van een minderheidsgroep leidt tot positievere attitudes. Ze trachtten aan te tonen dat niet enkel rechtstreeks contact, maar ook indirect 'gemedieerd' contact, dergelijke veranderingen in attitudes konden teweeg brengen. Zoals reeds aangehaald hebben massamedia namelijk de potentie om een illusie te creëren van een face-to-face relatie doordat kijkers zich inleven in mediapersonages, ook wel *parasociale interactie* genoemd. Meer concreet onderzochten Schiappa et al. (2006) of het kijken van de televisieserie *Will & Grace*, waarin de hoofdrol wordt gespeeld door homoseksuele personages, al dan niet een invloed had op de attitudes van de kijkers ten aanzien van homoseksuelen. Hun onderzoek toonde aan dat er een significante negatieve correlatie bestond tussen enerzijds de kijkfrequentie en anderzijds de negatieve attitudes ten aanzien van homo's. Ook een hoge parasociale interactie tussen de kijker en de personages leidde tot een significante afname in negatieve attitudes. Deze bevinding werd door de onderzoekers de parasociale contacthypothese genoemd (Schiappa et al., 2006).

Tot op de dag van vandaag bestaat er in Vlaanderen echter geen enkele studie die systematisch en op wetenschappelijke wijze de invloed van de media met betrekking tot attitudevorming ten aanzien van transgenders bestudeert. Echter kan men sinds kort wel vaststellen dat het stimuleren van de integratie van transgenderpersonages op het kleine scherm ook in het Vlaamse medialandschap groeiende is. Zo heeft de populaire Vlaamse serie 'Thuis' het afgelopen jaar enorm veel media-aandacht gekregen naar aanleiding van de verhaallijn rond het personage 'Franky Bomans' die transformeert tot 'Kaat Bomans'. Hierdoor werd 'Thuis' de eerste en tot op heden enige Vlaamse soap waarin een transgenderpersonage een vooraanstaande rol kreeg. Aangenomen dat de media kan bijdragen tot een positieve attitudeverandering ten aanzien van minderheidsgroepen, stellen we ons in het huidige onderzoek de vraag of de besproken theoretische inzichten met betrekking tot de parasociale contacthypothese mogelijks ook van toepassing zijn binnen de Vlaamse context. Naar analogie met het onderzoek van Schiappa et al. (2006) naar de invloed van de televisieserie *Will & Grace* op homofobe attitudes kunnen we namelijk verwachten dat een toename van de visibiliteit alsook een positieve beeldvorming van transgenderpersonages in een druk bekeken serie als 'Thuis' kan bijdragen tot een betere aanvaarding van transgenders in de samenleving wat op zijn beurt kan leiden tot een leefomgeving met minder transfoob gedrag.

2 ONDERZOEKSVRAGEN

Naar aanleiding van de reeds besproken kennislacunes met betrekking tot de transgenderpopulatie in Vlaanderen werden voor deze masterproef de volgende onderzoeksvragen en daaruit voortvloeiende hypothesen opgesteld:

OV 1: Wat is de invloed van direct sociaal contact op de attitudes ten aanzien van transgenders?

Hoewel het hoofddoel van deze studie het onderzoeken van de parasociale contacthypothese betreft, wordt vooreerst de contacthypothese getest. De reden hiervoor is tweeledig. Ten eerste is de effectiviteit en de kracht van de contacthypothese reeds meermaals aangetoond op internationaal niveau. Echter werd er voornamelijk gefocust op etnische en raciale minderheidsgroepen en holebi's en werd er tot op heden minder aandacht geschonken aan de transgenderpopulatie. Daarnaast ligt de contact hypothesis aan de basis van de parasociale contacthypothese, zoals deze werd opgesteld door Schiappa et al. (2006) De eerste hypothese luidt dan ook als volgt:

Hypothese 1: 'Hoe meer direct sociaal contact individuen reeds in het verleden hebben gehad met transgenderpersonen, hoe positiever de attitudes ten aanzien van de gehele transgenderpopulatie'.

OV 2: Wat is de invloed van de media-contact met het transgenderpersonage 'Kaat' uit 'Thuis' op de attitudes ten aanzien van transgenders?

De focus van deze masterproef ligt op de mogelijke rol die een populaire serie als Thuis kan spelen in het reduceren en bestrijden van stereotiepe attitudes. Zoals hierboven reeds uitvoerig besproken stellen Schiappa et al. (2006) dat er een parasociale interactie ontstaat tussen de kijker en het personage indien er een positieve en waarheidsgetrouwe weergave is. Enkel wanneer deze voorwaarde vervuld is kan dit een positieve attitudeverandering tot gevolg hebben. Uit tal van voorgaande studies naar de representatie van minderheidsgroepen in de media (Capuzza & Spencer, 2016; McInroy & Craig, 2015) komt echter juist veelal naar voren dat de media minderheden negatief en stereotiep portretteren. Bij een dergelijke negatieve stereotiepe weergave ligt het niet meteen voor de hand dat er een positieve parasociale interactie zal ontstaan tussen de kijker en het mediapersonage (Westerik, Douma & Konig, 2007). We mogen bijgevolg niet zomaar van de veronderstelling uitgaan dat de media daadwerkelijk een positief en realistisch beeld creëert van leden van minderheidsgroepen. Bijgevolg zal dit vooreerst hypothetisch getest worden:

Hypothese 2: 'Kijkers hebben een positieve attitude ten aanzien van het programma Thuis in het algemeen en de portrettering van het transgenderpersonage 'Kaat' in het bijzonder'.

Gebaseerd op de parasociale contacthypothese en de veronderstelde positieve percepties van de kijker werden de volgende deelhypotheseën vooropgesteld:

Hypothese 3: *'Hoe vaker men naar het programma Thuis kijkt, hoe positiever de attitudes ten aanzien van de gehele transgenderpopulatie (Schiappa et al., 2006)'*

Hypothese 4: *'Hoe sterker de parasociale relatie tussen kijker en het transgenderpersonage 'Kaat', hoe positiever de attitudes ten aanzien van de gehele transgenderpopulatie (Schiappa et al., 2006)'*

Uiteindelijk wordt verwacht dat voorgaande hypothesen leiden tot het hoofddoel van deze masterproef:

Hypothese 5: *'Thuis-kijkers' hebben een positievere attitude ten aanzien van transgenders dan 'niet Thuis-kijkers'.*

OV 3: Is er sprake van een interactie-effect tussen 'direct sociaal contact' en 'media-contact' op/met betrekking tot de transfobe attitudes?

Schiappa et al. (2006) stellen dat media-contact het direct sociaal contact kan vervangen, daar direct sociaal contact met leden van een minderheidsgroep niet altijd voor de hand liggend is. In hun studie was er sprake van een interactie-effect tussen 'media-contact via Will & Grace' en 'eerder direct contact met homoseksuelen' waarbij beide variabelen een mutueel exclusieve rol spelen. Zoals reeds aangehaald in de literatuurstudie was de invloed van de media op attitudes ten aanzien van homoseksuelen namelijk uitsluitend significant wanneer er vooraf weinig of geen direct contact met homoseksuelen had plaatsgevonden. Bij personen die reeds een hoge mate van direct contact hadden met leden van de minderheidsgroep was het positieve effect van media-contact op de attitudes verwaarloosbaar. De verklaring hiervoor is volgens Schiappa et al. (2006) gebaseerd op de aanname dat de groep die nooit of zeer weinig direct contact hadden met leden van een minderheidsgroep over minimale of inaccurate kennis beschikken. Wanneer deze groep bijgevolg wordt blootgesteld aan een positieve portrettering van deze minderheden in de media zou hun foutieve beeld worden bijgesteld. Bij individuen die reeds veel contact hadden in het dagelijkse leven speelt media-contact volgens Schiappa et al. (2006) geen grote rol meer aangezien deze groep al eerder positief overtuigd werd ten gevolge van hun direct sociaal contact. Ook in de huidige studie worden de hoofd-effecten van zowel direct sociaal contact (OV 1) alsook media-contact (OV 2) op transfobe attitudes afzonderlijk onderzocht. Daarnaast wordt aan de hand van de derde onderzoeksvraag ook nagegaan wat het gecombineerde effect van beide variabelen oplevert. Samenvattend stellen Schiappa et al. (2006) dat

de som van de twee hoofd-effecten op transfobe attitudes afzonderlijk sterker is dan het gecombineerde effect van beide variabelen. Op basis hiervan werd de volgende hypothese opgesteld:

Hypothese 6: 'De invloed van media-contact op transfobe attitudes is het sterkste bij personen die weinig of geen direct contact hebben gehad met transgenderpersonen in het dagelijkse leven. Wanneer men reeds een hoge mate van direct contact had met transgenderindividuen, is de invloed van media-contact niet meer significant (Schiappa et al., 2006)'.

3 METHODOLOGIE

3.1 Onderzoeksopzet

In deze masterproef werd bewust gekozen voor een kwantitatief hypothese-toetsend onderzoeksopzet. De concrete hypothesen werden namelijk geformuleerd op basis van reeds bestaande theoretische inzichten waarbij de studie van Schiappa et al. (2006) naar de invloed van de televisieserie Will & Grace op homofobe attitudes het centraal referentiepunt vormt. Aan de hand van een survey onderzoek werd er getracht om conclusies te trekken over de mogelijke samenhang tussen diverse variabelen. Vanuit dit opzicht is een kwalitatief onderzoek minder aangewezen vermits deze masterproef in de eerste plaats niet tot doel heeft om een diepte-inzicht omtrent het onderwerp te verwerven. De kern van het huidige onderzoek is er immers op gericht om de attitudes en overtuigingen van de Vlaamse bevolking ten aanzien van transgenders in kaart te brengen waarbij de focus wordt gelegd op mogelijke verschillen tussen groepen van individuen en het al dan niet correleren van de onderzochte variabelen.

3.2 Dataverzamelmethode

In het kader van deze masterproef is, zoals hierboven reeds werd aangehaald, gekozen om de data te verzamelen aan de hand van een kwantitatief survey-onderzoek. Een survey-onderzoek wordt veelal gebruikt om meningen, attitudes, kennis, motivaties of gedragsintenties van grote groepen individuen te analyseren en sluit bijgevolg zeer goed aan bij het doel van deze masterproef (De Pelsmacker & Van Kenhove, 2006). In het huidige onderzoek werd geopteerd om een elektronische vragenlijst op te stellen. Deze vrij recente vorm van onderzoek wint steeds meer aan populariteit daar het gebruik van het internet geheel nieuwe dimensies toevoegt aan het scala van de reeds bestaande onderzoeksmogelijkheden (De Pelsmacker & Van Kenhove, 2006). Vergeleken met de gebruikelijke vormen van enquêtering biedt het internet namelijk heel wat aantrekkelijke voordelen voor onderzoekers en daarenboven wordt ook het aantal nadelen tot een minimum herleid.

De voornaamste redenen voor de toegenomen populariteit van het internet als dataverzamelmethode hebben hoofdzakelijk betrekking op de snelheid en efficiëntie waarmee een onderzoek kan worden uitgevoerd. Het levert namelijk goedkope en relatief snelle resultaten op. Daarnaast maakt het gebruik van een online survey het mogelijk dat er op grote schaal informatie verzameld kan worden. De overgang van pen en papier naar een digitale wereld zorgt er namelijk voor dat de beperking van geografische spreiding geen probleem meer vormt en geeft de onderzoeker toegang tot een zeer grote en diverse populatie (Evans & Mathur, 2005; Lefever, Dal & Matthiasdottir, 2007). Om die reden ligt de keuze voor deze specifieke methode van dataverzameling voor de hand vermits er in dit onderzoek gepeild wordt naar de attitudes van de Vlaamse burgers en een zo groot mogelijk aantal onderzoekseenheden bijgevolg is aangewezen. Bovendien vormt de mogelijkheid om anonimiteit en vertrouwelijkheid te garanderen bij het afnemen van een online survey een groot pluspunt in het kader van deze masterproef gezien de gevoelige aard van het onderwerp. Verder verklaart ook de toegenomen flexibiliteit waarmee een web survey kan worden uitgevoerd een groot deel van de forse populariteit. Tenslotte vormt een online survey ook een efficiënt en gebruiksvriendelijk alternatief vanuit het oogpunt van de respondent. Deze kan te allen tijde en waar men maar wil de survey beantwoorden (Lefever et al., 2007).

Echter, net zoals elke andere dataverzamelmethode, kent ook online onderzoek enkele nadelen waarmee rekening dient gehouden te worden. Hoewel het internet in onze hedendaagse maatschappij een zeer toegankelijke bron is, kan er tot op heden niet gesteld worden dat de internetpopulatie representatief is voor de gehele Vlaamse bevolking wat bijgevolg een bedreiging vormt voor de generaliseerbaarheid van de resultaten van dit onderzoek (De Pelsmacker & Van Kenhove, 2006; Evans & Mathur, 2005; Wright, 2005). Een andere mogelijke beperking is de zogenaamde zelf-selectie bias. Dit wil zeggen dat bepaalde individuen zich meer geroepen voelen om de survey in te vullen, wat uiteindelijk kan leiden tot een systematische vertekening van de resultaten (Wright, 2005). Verder zorgt de afwezigheid van de onderzoeker bij een online onderzoek ervoor dat men niet in staat is om dieper in te gaan op individuele gedachten of mogelijke achterliggende motivaties van de respondent (De Pelsmacker & Van Kenhove, 2006).

3.3 Dataverzamelingsprocedure

Voor het opstellen van de vragenlijst werd gebruik gemaakt van de online survey software 'qualtrics'. Een anonieme link naar de vragenlijst werd aangemaakt en vervolgens actief verspreidt gedurende de periode van 14 maart 2017 tot en met 20 april 2017. Om een zo groot en divers mogelijke steekproef te bereiken werd gebruik gemaakt van verschillende kanalen. Het merendeel van de respondenten werd benaderd via een bericht op sociale media. Zo werd de enquête in de eerste fase van het

dataverzamelingsproces gedeeld via de persoonlijke facebookpagina van de onderzoeker. Hierbij werd telkens een korte omschrijving van het onderzoek gegeven met inbegrip van een link naar de elektronische vragenlijst. Het belang van deze masterproef werd verduidelijkt alsook een tijdsinschatting voor het invullen van de lijst werd meegedeeld. Om de diversiteit van de steekproef te vergroten en niet enkel beperkt te blijven tot het netwerk van de onderzoeker werd aan alle deelnemers gevraagd of ze bereid waren om de vragenlijst verder te delen binnen het eigen netwerk. Daarnaast werd ook een oproep tot deelname gedaan in verschillende (open of gesloten) facebookgroepen waarin de verscheidenheid van de leden meestal groter is dan binnen het eigen persoonlijke netwerk.

In de tweede fase werden er, naast sociale media, nog een aantal andere kanalen ingeschakeld. Hoewel het belangrijkste deel van het vereiste aantal respondenten reeds bereikt werden via facebook, werden er bijkomend e-mails verstuurd met als doel ook die groepen van de Vlaamse bevolking die niet actief zijn op sociale media te kunnen bereiken. Zo werd er een bezoekje gebracht aan de directie van mijn oude secundaire school met de vraag of men bereid was om de link te delen met alle leerkrachten. Na enthousiaste toestemming werden alle leerkrachten via email geïnformeerd over het opzet en de concrete inhoud van het huidige onderzoek. Verder werd ook diezelfde mail verstuurd via het algemene mailingsysteem van een kinésistenpraktijk mits toestemming van de patiënt. Om ten slotte een zo groot mogelijk aantal respondenten te bekomen werd alsook een oproep gedaan bij Cavaria, een koepelvereniging die opkomt op voor gelijke kansen en rechten van holebi's en transgenders in alle aspecten van het dagelijkse leven. Zowel via het algemene contactformulier beschikbaar op de website van Cavaria, alsook via een e-mail naar de hoofdverantwoordelijke werd er getracht de organisatie te stimuleren om hun bijdrage te leveren aan dit onderzoek. Er werd helaas geen respons verkregen.

3.4 Constructie van de vragenlijst

De vragenlijst werd hoofdzakelijk geconstrueerd op basis van een aantal gevalideerde, internationale vragenlijsten uit voorgaand wetenschappelijk onderzoek. Om de onderzoeksvragen en de vooropgestelde hypothesen van het huidige onderzoek te kunnen beantwoorden werden uiteindelijk zes constructen onderscheiden. Elk van deze constructen worden hieronder uitvoerig beschreven.

Attitudemeting transfobie: Om de attitudes van de respondenten ten aanzien van transgenders in kaart te brengen werd een weloverwogen set van 20 stellingen, eigenhandig samengesteld op basis van drie gevalideerde schalen omtrent transfobie. In functie van het doel en het onderwerp van het

huidige onderzoek werden enkele originele items aangepast, weggelaten en/of toegevoegd en bovendien werden alle stellingen naar het Nederlands vertaald. Het merendeel van de items (12) komen voort uit de *the Genderism and Transphobia Scale* (GTS). Deze schaal, ontwikkeld door Hill en Willoughby (2005) is één van de eerste en tot op heden meest geciteerde transfobie schaal in de bestaande wetenschappelijke literatuur. Om het fenomeen 'transfobie' te meten onderscheiden Hill en Willoughby drie onderliggende concepten namelijk 'transfobe attitudes', 'genderisme' en 'genderbashing'. 'Transfobie' wordt door de onderzoekers gedefinieerd als een gevoel van emotionele walging ten aanzien van transgenders (vb. 'Ik vind het afschuwelijk dat individuen een gezond lichaam laten opereren'). Het tweede concept, 'genderisme', verwijst naar het geheel van negatieve overtuigingen en attitudes tegenover individuen die zich niet conform traditionele gendernormen gedragen (vb. 'Alle mensen behoren ofwel tot het mannelijke ofwel tot het vrouwelijke geslacht'). 'Genderbashing' ten slotte duidt op het openlijk gedragsaspect zoals publiekelijke vernederingen, uitsluiting of gewelddadig gedrag (vb. 'Ik heb al eens met een vrouw gelachen omdat zij er te mannelijk uitzag of zich te mannelijk gedroeg'). Genderisme kan leiden tot transfobie, wat op zijn beurt aanleiding kan geven tot genderbashing (Hill & Willoughby, 2005; Davidson, 2014). Echter, hoewel de *Genderism and Transphobia Scale* tot op heden de meest gebruikte schaal vormt, werd in een recent onderzoek van Davidson (2014) de validiteit ervan in vraag gesteld. De GTS ontving namelijk de kritiek dat, van de 32 items die het omvat, haast geen enkele keer de term 'transgender' expliciet wordt gebruikt. Volgens de onderzoeker zou het niet expliciet melden van de term 'transgender' en het ontbreken van een exacte definiëring mogelijks tot misvattingen kunnen leiden aangezien de stellingen voor teveel verschillende interpretaties vatbaar zijn (Davidson, 2014).

Rekening houdend met deze kritiek, werden in dit onderzoek enkele stellingen aangepast door de term 'transgender' waar mogelijk te includeren. Concreet werd bijvoorbeeld de stelling 'Ik vind het afschuwelijk dat individuen een gezond lichaam laten opereren' vertaald naar 'Ik vind het afschuwelijk dat transgenders een gezond lichaam laten opereren'. De overige 8 stellingen van de huidige vragenlijst werden samengesteld op basis van 2 andere sterk gewaardeerde schalen, namelijk de *Attitudes Toward Transgendered Individuals Scale* (ATTI) (Walch et al., 2012) en *The transphobia scale* (TS) (Nagoshi, Adams, Terrell, Hill, Brzuzy & Nagoshi, 2008). Beide werden ontwikkeld in navolging van de 'genderism and transphobia scale' en namen de kritiek van Davidson ter harte. Daarenboven werd er bij aanvang van de survey een korte definiëring van het begrip 'transgender' gegeven. Samengevat werd de finale versie van dit onderdeel van de vragenlijst geconstrueerd op basis van een combinatie van 3 bestaande vragenlijsten en vervolgens herleid tot 20 items. Elk van de stellingen werden door de respondenten beoordeeld aan de hand van een 5-point Likertschaal gaande van helemaal oneens (1) tot helemaal eens (5). Het merendeel van de stellingen (15) werden negatief geformuleerd, met

uitzondering van de stellingen 2, 4, 13,16, en 17. Dit impliceert bijgevolg dat hoe hoger de score van de respondenten, hoe negatiever de attitudes ten aanzien van transgenderindividuen.

Direct sociaal contact: In functie van Allports contacthypothese (1954) werden de respondenten gevraagd of ze in het verleden al dan niet direct sociaal contact hebben gehad met transgenderpersonen. Deze variabele heeft vier mogelijke uitkomsten, namelijk **1=** geen sociaal contact (ik ken geen enkele transgenderpersoon persoonlijk/ik ben nog nooit in contact gekomen met een transgenderpersoon), **2=** oppervlakkig contact (Ik heb al eens een transgenderpersoon ontmoet, maar deze personen zijn geen vrienden), **3=** regelmatig contact (ik heb enkele (3 of minder) transgenderpersonen in mijn vriendenkring of als naaste collega op het werk), **4=** Nauw contact (ik heb meerdere (3 of meer) transgenderpersonen in mijn vriendenkring of als naaste collega op het werk).

Screening & Kijk-frequentie: Om na te gaan *of en hoe vaak* de respondenten naar het programma 'Thuis' kijken werden 2 vragen gesteld. In de eerste plaats werd aan de respondenten gevraagd of ze al dan niet naar het programma 'Thuis' kijken. Zij die de optie 'ja' antwoordden werden vervolgens gevraagd om hun kijk-frequentie in kaart te brengen aan de hand van de volgende vraag: 'Hoe vaak kijkt u naar de serie 'Thuis'? **1=** Sporadisch (minstens 1 of enkele keren per maand, wanneer er niets anders interessant op televisie is), **2=** enkele afleveringen (elke week of bijna elke week), **3=** De meeste afleveringen (meerdere keren per week, maar af en toe mis ik wel eens een aflevering), **4=** elke dag (ik mis amper of nooit een aflevering). Zij die de optie 'nee' aanduiden, moesten uiteraard geen verdere vragen omtrent het programma beantwoorden en werden meteen doorgestuurd naar het laatste onderdeel van de vragenlijst.

Inhoud items: In dit onderdeel van de survey werd gepeild naar de perceptie van de kijkers ten aanzien van de serie 'Thuis' in het algemeen en het transgenderpersonage 'Kaat' in het bijzonder. Om na te gaan of de respondenten deze twee aspecten positief dan wel negatief evalueren werden de volgende stellingen geïncludeerd: **1)** 'De verhaallijn van Kaat Bomans in Thuis heeft ervoor gezorgd dat ik positiever kijk naar/denk over transgenders', **2)** 'Ik vind dat transgenders (Kaat) op een negatieve manier worden afgebeeld in thuis', **3)** 'Ik vind het positief dat een transgender een plaats krijgt in een druk bekeken serie zoals thuis', **4)** 'De serie 'thuis' heeft geen belangrijke maatschappelijke functie/meerwaarde'. Opnieuw werden de respondenten gevraagd om de vier stellingen te beoordelen aan de hand van een 5-point Likertschaal van helemaal oneens (1) tot helemaal eens (5).

Parasociale interactie: Naar analogie met het onderzoek van Schiappa et al. (2006) werd het concept 'parasociale interactie' gemeten aan de hand van twee stellingen. Concreet werden de respondenten gevraagd in hoeverre ze het eens waren met **1)** 'Kaat uit thuis is een echte persoon voor mij, net zoals jij en ik' en **2)** 'ik zou een persoon zoals 'Kaat' uit thuis graag eens ontmoeten of beter leren kennen'. Ook hierbij werd gebruikt gemaakt van een 5-point Likertschaal van helemaal oneens (1) tot helemaal eens (5). Dit betekent dat de respondenten die uiteindelijk een eerder hoge gemiddelde score bekomen, een sterkere parasociale interactie ervaren met het transgenderpersonage 'Kaat'. Er werd bewust gekozen om dit onderdeel van de survey zo kort mogelijk te houden en enkel te peilen naar de sociale aantrekkingskracht (social attractiveness or likeability) van het personage enerzijds en de mate waarin de kijker vindt dat het mediapersonage op een realistische manier wordt weergegeven (perceived realism), daar Schiappa et al. (2006) hebben aangetoond dat dit de meest relevante aspecten zijn in functie van de Parasociale contacthypothese.

Demografische variabelen: Ten slotte bevat de vragenlijst enkele vragen die peilen naar de voornaamste demografische gegevens. Concreet werd er geïnformeerd naar het geslacht, de leeftijd, het hoogst behaalde diploma en de huidige beroepsstatus van de respondenten.

4 DATA ANALYSE

4.1 Data-cleaning

Om de data te analyseren werd gebruik gemaakt van het statistisch computerprogramma SPSS. Alvorens we van start gingen met het uitvoeren van de eigenlijke analyses werd een grondige *data-cleaning* doorgevoerd. Om de kwaliteit en betrouwbaarheid van de dataset te optimaliseren werd in de eerste plaats een controle op mogelijke abnormaliteiten, zoals extreme of ontbrekende waarden, uitgevoerd. Extreme outliers die de resultaten mogelijks zouden kunnen vertekenen werden niet geïdentificeerd. Vervolgens werden de missing data geanalyseerd. In de meeste gevallen was er sprake van onafgewerkte surveys waarbij enkel het eerste deel of sporadisch slechts een aantal vragen werden ingevuld. In het kader van deze masterproef werd geopteerd om omsluitend aan de slag te gaan met volledig ingevulde vragenlijsten. Respondenten die voor geen enkele variabele een missing value hadden werden opgenomen in de steekproef. Onafgewerkte vragenlijsten werden buiten beschouwing gelaten en definitief verwijderd uit de dataset. Om het verdere verloop van de analyses alsook het interpreteren van de data-output zo efficiënt mogelijk te laten verlopen kregen alle variabelen vervolgens duidelijke, beknopte labels toegekend en werden er waar nodig logische codes toegewezen aan de verschillende antwoordmogelijkheden van elke variabele. Zo werd bijvoorbeeld voor de variabele 'screening' waarbij werd nagegaan of men al dan niet naar het programma 'Thuis'

kijkt het label 'kijkt naar thuis' aangemaakt. Alle respondenten die bijgevolg hadden aangegeven nooit naar 'Thuis' te kijken kregen de waarde 0 toegeschreven en alle respondenten die aangaven wel naar 'Thuis' te kijken werden aangeduid met de waarde 1. Verder werd alsook het type en het meetniveau van elke variabele gecontroleerd en aangepast waar nodig.

4.2 Betrouwbaarheidsanalyses

In een volgende fase werd de betrouwbaarheid van de gebruikte schalen getest door middel van Cronbach's Alfa. Dit is een indicator voor de interne consistentie van een set samengestelde items. De waarde van α , uitgedrukt in een getal tussen 0 en 1, geeft aan in welke mate verschillende items hetzelfde onderliggende construct meten. Wil men van een betrouwbare schaal kunnen spreken wordt de vuistregel gehanteerd dat de waarde van alfa minimaal 0.7 moet bedragen. Een waarde hoger dan 0.7 duidt op een sterke interne samenhang tussen de items. Een waarde lager dan 0.7 geeft aan dat er weinig interne consistentie bestaat tussen de verschillende items. Alvorens we de betrouwbaarheidsanalyses konden uitvoeren werd er vooreerst gezorgd dat alle items binnen een schaal inhoudelijk in dezelfde richting wijzen. Als controlemechanisme werden de schalen namelijk opgebouwd uit zowel positief alsook negatief geformuleerde items. Zo omvat de transfobe-attitude schaal 20 items waarvan 15 negatief en 5 positief geformuleerde stellingen. Om alle items te kunnen optellen tot één schaal en vervolgens een betrouwbaarheidstest te kunnen uitvoeren werden alle positieve items negatief geschaald en benoemd met een 'R' van 'reversed items'. Elk van de stellingen werden door de respondenten beoordeeld aan de hand van een 5-point Likertschaal gaande van helemaal oneens (1) tot helemaal eens (5). Dit impliceert dat hoe hoger de gemiddelde score van respondenten op de attitudeschaal, hoe negatiever hun attitude ten aanzien van transgenders. De betrouwbaarheidstest van deze schaal leverde een cronbach's alfa van 0.813 ($0.813 > 0.70$) op. We mogen bijgevolg aannemen dat de 20 stellingen een betrouwbare schaal vormen en eenzelfde onderliggend concept, namelijk 'transfobe attitudes', meten.

Ook voor de schaal 'inhoud-items' werden 2 van de 4 positief geformuleerde items negatief geschaald. Een hoge gemiddelde score op deze schaal impliceert bijgevolg een negatieve evaluatie van het programma 'Thuis' in het algemeen en de verhaallijn over het transgenderpersonage Kaat in het bijzonder. De betrouwbaarheidstest van deze schaal leverde een cronbach's alfa van 0.492 op ($0.492 < 0.70$). Vermits de acceptabele ondergrens in de praktijk 0.70 bedraagt, kunnen we in dit geval niet spreken van een betrouwbare schaal. Ook het weglaten van de variabele 'inhoud_items1rev' ('de verhaallijn over Kaat Bomans in Thuis heeft ervoor gezorgd dat ik positiever denk over transgenders') leidde niet tot een significante verbetering van de interne consistentie ($0.546 < 0.70$). Dit kan mogelijks verklaard worden doordat 2 van de 4 stellingen handelen over het programma 'Thuis' in het algemeen

en de overige 2 stellingen dieper ingaan op de specifieke verhaallijn over het transgenderpersonage Kaat. We mogen deze vier stellingen bijgevolg niet zomaar samennemen tot één schaal aangezien ze niet precies hetzelfde onderliggende concept meten. Vervolgens werd er geopteerd om de 4 stellingen op te splitsen waarbij zowel de 2 stellingen over het personage Kaat alsook de 2 stellingen over het programma 'Thuis' voortaan een aparte schaal vormden. Voor de schaal 'parasociale interactie' werd geen betrouwbaarheidsanalyse uitgevoerd. Deze schaal omvat namelijk slechts twee stellingen met betrekking tot hetzelfde onderwerp. Bovendien werd deze schaal overgenomen uit het onderzoek van Schiappa et al. (2006) waaruit is gebleken dat de combinatie van de twee stellingen een goede indicatie vormt voor het concept 'parasociale interactie'. Beide stellingen werden positief geformuleerd en beoordeeld aan de hand van een 5-point Likertschaal van helemaal oneens (1) tot helemaal eens (5). Een hoge gemiddelde score op deze schaal wijst bijgevolg op een sterkere (positieve) parasociale relatie met het transgenderpersonage Kaat.

Na afloop van de verschillende voorbereidende stappen en het uitvoeren van de betrouwbaarheidsanalyses, vond de fase van data-verkenning plaats. Aan de hand van enkele beschrijvende statistieken trachtten we een holistisch beeld te verkrijgen van de verzamelde data alsook onze steekproef te beschrijven. Vervolgens was de dataset klaar voor gebruik en konden de eigenlijke statistische analyses worden uitgevoerd. Om de vooropgestelde hypothesen te testen werd gebruikt gemaakt van correlaties, enkelvoudige- en meervoudige regressie analyses en t-testen. Naar aanleiding van de resultaten werden er ter verdieping nog een aantal aanvullende analyses uitgevoerd. Deze worden uitvoerig besproken in de resultatensectie.

4.3 Beschrijvende statistieken

De beoogde doelpopulatie van het huidige onderzoek betreft de gehele Vlaamse bevolking. Met uitzondering van de vereiste dat potentiële respondenten woonachtig zijn te Vlaanderen, werden er geen verdere inclusiecriteria gehanteerd. Omdat het onmogelijk is om elke Vlaamse burger te bevragen werd er gebruik gemaakt van een selecte, vrijwillige gelegenheidssteekproef. Individuen die voor de onderzoeker gemakkelijk te bereiken waren, toevallig beschikbaar waren of zichzelf vrijwillig aanboden werden opgenomen in de steekproef. De vragenlijst werd Initieel ingevuld door 346 personen. Na het proces van data-cleaning werd dit aantal gereduceerd tot 272 bruikbare cases. Gezien de relatief hoge respons werd er namelijk besloten om enkel de respondenten die de vragenlijst volledig invulden op te nemen in de steekproef, de overige respondenten werden uit de dataset verwijderd. 69,5 % van de deelnemende participanten waren vrouwen (N=189) en 30,5 % mannen

(N=83). Wanneer we de beschrijvende statistiek van de variabele leeftijd onder de loep namen werd vastgesteld dat de gemiddelde leeftijd van de respondenten 34,74 jaar is. De jongste respondent was 19, de oudste 68. Wat betreft het hoogst genoten opleidingsniveau van de respondenten, beschikt de meerderheid van over een professionele bachelor (49,3%), gevolgd door 27,9% met een master diploma. 22,1 % van de respondenten beschikt over een middelbare school diploma en de overige 0,7% wisten een doctoraatstitel te behalen. Als we vervolgens een blik wierpen op de huidige situatie van de respondenten zien we dat de meerderheid actief is als bediende (39,7%), 22,4 % van de respondenten is student, 8,1% werkt als arbeider, 6,6% is zelfstandige, 4 % bekleedt een vrij beroep en 3,3% beschikt over een functie als kaderlid. De overige respondenten zijn werkzoekende of reeds gepensioneerd (4,8%) of bevinden zich momenteel in een andere situatie (12,9 %).

Naast demografische gegevens, werd er in dit onderzoek ook informatie verzameld over de attitudes ten aanzien van transgenders, het al dan niet kijken naar het programma 'thuis' op één' alsook de mate van direct sociaal contact met transgenders in het verleden. Van de 272 respondenten gaven 82 respondenten (30,1%) aan dat ze naar het serie 'Thuis' kijken, de overige 190 respondenten (69,9%) kijken nooit naar het programma. Wat betreft de vraag of respondenten al eens persoonlijk contact hadden met transgenders in het dagelijkse leven gaf 53,4 % van de respondenten aan 'nog nooit een transgenderindividu ontmoet te hebben'. 40,3 % van de respondenten hadden 'ooit al eens persoonlijk contact gehad met transgenders'. 5,9 % van de respondenten gaven ten slotte aan dat 'één of meerdere transgenderpersonen tot hun vaste vriendenkring behoorden of dat ze samenwerkten als naaste collega's met één of meerdere transgenderpersonen'. Als we vervolgens de beschrijvende statistieken van variabele 'transfobe attitudes' in kaart brachten kon worden vastgesteld dat de respondenten een 'neutrale tot positieve' houding hebben ten aanzien van transgenders ($M=2.07$, $SD=.44678$). Om na te gaan of de attitudes mogelijk beïnvloed werden door demografische kenmerken van de respondenten werd een meervoudige regressie analyse met geslacht, leeftijd, beroepsstatus en opleidingsniveau als onafhankelijke variabelen en transfobe attitudes als afhankelijke variabele uitgevoerd. Hieruit kon worden vastgesteld dat zowel 'geslacht' ($\beta = .295$; $t = 5.104$; $p < .01$) alsook de 'beroepsstatus' ($\beta = 0.383$; $t = 2.631$; $p < .01$) significante voorspellers zijn van de attitudes ten aanzien van transgenders. Meer specifiek blijken mannen ($M=2.2815$, $SD=.48929$) significant negatievere attitudes te hebben ten aanzien van transgenders dan vrouwen ($M=1.9830$, $SD=.39592$). Wat betreft beroepsstatus werd bovendien vastgesteld dat respondenten met een vrij beroep significant negatievere attitudes ($M=2.3864$, $SD=.56837$) hadden ten aanzien van transgenders.

5 RESULTATEN

5.1 Hypothese 1

Gebaseerd op de contacthypothese van Allport (1954) en in functie van de eerste onderzoeksvraag m.b.t. de invloed van direct sociaal contact in het beïnvloeden van transfobe attitudes luidt onze eerste hypothese dat hoe meer direct contact individuen reeds in het verleden hebben gehad met transgenderpersonen, hoe positiever de attitudes ten aanzien van de gehele transgenderpopulatie. Om deze hypothese te testen werd in de eerste plaats gebruik gemaakt van een Spearman correlatieanalyse tussen de variabelen ‘direct sociaal contact’ en ‘transfobe attitudes’. Op die manier werd nagegaan of er een mogelijke samenhang tussen beide variabelen bestaat. De correlatieanalyse lijkt onze verwachtingen te bevestigen aangezien er sprake is van een significant negatief verband tussen direct sociaal contact en transfobe attitudes ($r = -.144$, $p < 0.05$). Analoog met de contacthypothese impliceert dit dat een hogere mate van direct sociaal contact met transgenderpersonen in het verleden gepaard gaat met een afname in transfobe attitudes.

Tabel 1. Spearman’s Rho Correlatie transfobe attitudes en direct sociaal contact’

		Transfobe attitude	Hebt u al eens direct sociaal contact gehad met transgenders in het verleden?
Transfobe attitude	Spearman’s Rho Correlatie Sig. (2-tailed) N	1 272	-.144* 0.018 272
Hebt u al eens direct sociaal contact gehad met transgenders in het verleden?	Spearman’s Rho Correlatie Sig. (2-tailed) N	-.144* 0.018 272	1 272

*. Correlatie is significant op het 0.05 level (2-tailed)

Om de uniciteit van het verband tussen ‘direct sociaal contact’ en ‘transfobe attitudes’ verder te analyseren werd er in de tweede plaats een lineaire meervoudige regressie analyse uitgevoerd. Via deze analyse was het mogelijk om na te gaan of de oorspronkelijke significante negatieve correlatie tussen ‘direct sociaal contact’ en ‘transfobe attitudes’ blijft bestaan wanneer er gecontroleerd wordt voor de mogelijke invloed van enkele andere relevante variabelen. Wanneer we een meervoudige regressie analyse uitvoeren met ‘transfobe attitudes’ als afhankelijke variabele en ‘direct sociaal contact’ als onafhankelijke variabele, zien we dat ook na toevoeging van de controlevariabelen ‘geslacht’, ‘leeftijd’, ‘hoogst genoten opleidingsniveau’, ‘beroepsstatus’ en ‘media-contact’ (al dan niet

naar de serie 'Thuis' kijken), direct sociaal contact met transgenders een significante voorspeller blijft ($\beta = -.110$; $t = -2.609$; $p < .05$) van de attitudes ten aanzien van transgenders.

Tabel 2. Meervoudige regressie analyse

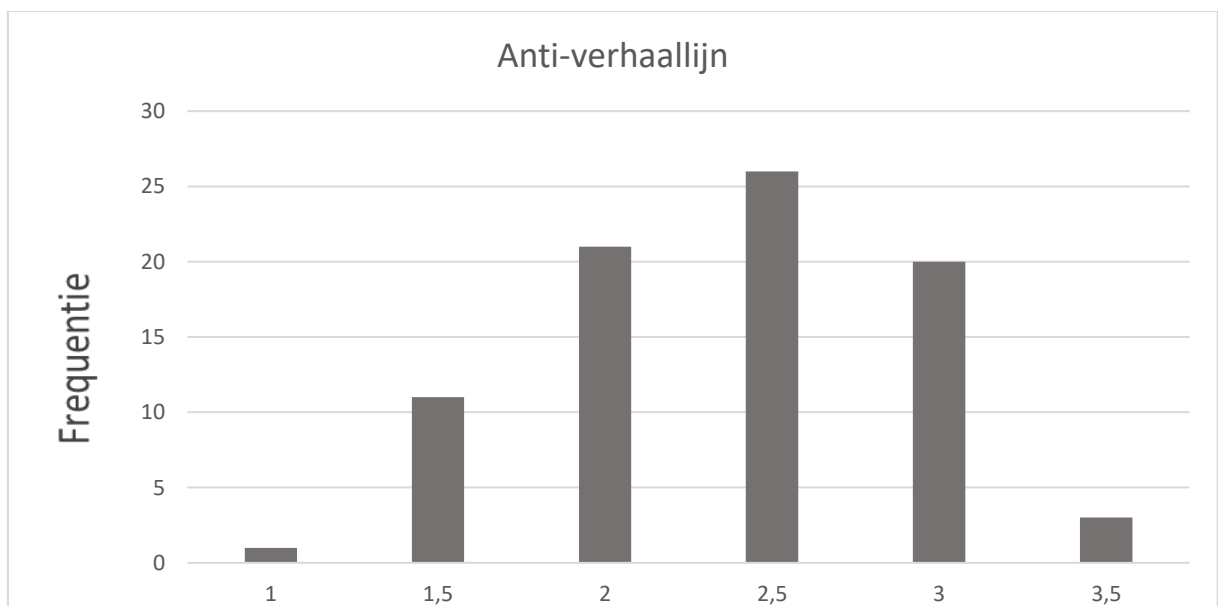
Transfobe attitude				
Onafhankelijke Variabelen	<i>B</i>	<i>SE(b)</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
Direct sociaal contact	-.110	.042	-2.609	.000
Kijkt naar Thuis	.009	.057	.150	.881
Leeftijd	-.001	.003	-.491	.624
Beroep=arbeider	.032	.120	.270	.787
Beroep=bediende	.119	.075	1.579	.155
Beroep=kaderlid	.023	.160	.141	.888
Beroep=vrij beroep	.383	.145	2.631	.009
Beroep=zelfstandige	.116	.123	.948	.344
Beroep=werkzoekende/ gepensioneerd	.214	.151	1.418	.158
Beroep=ander	.139	.101	1.371	.172
Geslacht=man	.295	.058	5.104	.000
Opleidingniveau	.027	.042	.651	.516

5.2 Hypothese 2

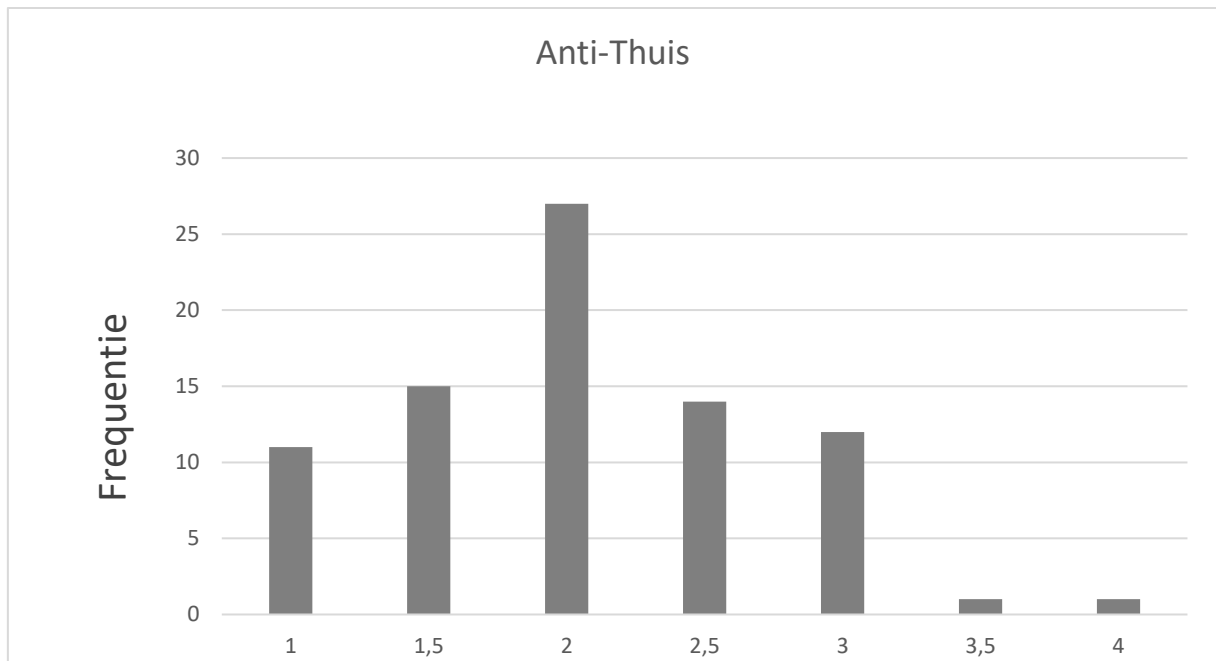
Gebaseerd op de parasociale contacthypothese van Schiappa et. al (2006) en in functie van de tweede onderzoeksvraag m.b.t. de rol van media-contact in het beïnvloeden van transfobe attitudes luidt onze tweede hypothese dat kijkers een positieve attitude hebben ten aanzien van het programma 'Thuis' in het algemeen en de portrettering van het transgenderpersonage 'Kaat' in het bijzonder'. Volgens de parasociale contacthypothese moet deze assumptie noodzakelijkerwijze voldaan zijn wil er een mogelijke invloed van de media kunnen plaatsvinden. Wanneer deze echter niet voldaan is en men het programma alsook het transgenderpersonage eerder negatief evalueert zal er mogelijks ook geen

invloed van het kijken van de serie plaatsvinden. Zoals reeds aangehaald werd deze assumptie getest aan de hand van een schaal met vier stellingen (inhoud-items). De betrouwbaarheidsanalyse leverde echter een te lage waarde op. Om de hypothese te kunnen testen werd er bijgevolg besloten om de twee stellingen over het programma 'thuis' en de twee stellingen over het transgenderpersonage 'Kaat' als een twee aparte schalen te beschouwen. Elk van de vier items stonden negatief geschaald en werd door de respondenten beoordeeld aan de hand van een 5-point Likertschaal van helemaal oneens (1) tot helemaal eens (5). Dit impliceert bijgevolg dat hoe hoger de score op beide schalen, hoe negatiever de beoordeling van het programma 'Thuis' en het personage 'Kaat'. De schaal met de twee items over 'Thuis' werd 'anti-thuis' genoemd en de schaal met de twee items over 'kaat' werd 'anti-verhaallijn' genoemd. Om de hypothese te testen werden in de eerste plaats de frequentietabellen en bijhorende histogrammen van de variabelen 'anti-thuis' en 'anti-verhaallijn' geanalyseerd. Op die manier werd nagegaan of de gemiddelde scores op beide schalen eerder positief dan wel negatief waren.

Figuur 1. Histogram Anti-verhaallijn

Figuur 2. Histogram Anti-Thuis

Als beide histogrammen met elkaar vergeleken werden, viel het op dat, hoewel de respondenten de verhaallijn over 'Kaat' niet per definitie negatief maar eerder neutraal beoordeelden ($M= 2.37$, $SD=0.55777$), de gemiddelde scores voor deze schaal toch beduidend hoger leken te liggen dan voor de schaal m.b.t. tot het programma ($M=2.05$, $SD=0.67363$). Als we vervolgens de frequentietabellen van beide variabelen concreter analyseerden zagen we dat het merendeel van de respondenten (65 %) de stellingen m.b.t 'Thuis' met een gemiddelde score tussen 1 en 2 (positief tot zeer positief) beoordeelden, tegenover 40% voor de stellingen met betrekking tot Kaat. Vergeleken met de stellingen over 'Thuis' (32%) werden de stellingen over Kaat daarentegen vaker (56.1%) beoordeeld a.d.h.v een gemiddelde score tussen 2,5 en 3 (eerder neutraal). Om na te gaan of er daadwerkelijk een verschil was in de beoordeling van het programma 'Thuis' enerzijds en transgenderpersonage 'Kaat' anderzijds werd er aanvullend een gepaarde t-test uitgevoerd. De resultaten van de t-test toonden aan dat de gemiddelde scores op beide schalen significant van elkaar verschilden waarbij de respondenten het programma 'thuis' steeds significant positiever beoordeelden dan het transgenderpersonage 'Kaat' ($t(80)= 3.3933$, $p<0.01$). Zoals reeds kon worden afgeleid uit de histogrammen kon er nu met andere woorden geconcludeerd worden dat diegene die 'fan' zijn van het programma 'Thuis' net iets minder 'fan' zijn van de verhaallijn over 'Kaat'. Hypothese twee kon bijgevolg slechts gedeeltelijk bevestigd worden.

5.3 Hypothese 3 & 4

Gebaseerd op de resultaten van het onderzoek van Schiappa et.al (2006) en in functie van de parasociale contacthypothese werd ook in het huidige onderzoek verwacht dat **1**) hoe vaker men naar het programma 'Thuis' kijkt, hoe positiever de attitudes ten aanzien van de gehele transgenderpopulatie zijn ((hypothese 3) en **2**) hoe sterker de parasociale relatie tussen kijker en het transgenderpersonage 'Kaat', hoe positiever de attitudes ten aanzien van de gehele transgenderpopulatie (hypothese 4). Beide hypothesen werden getest aan de hand van een correlatieanalyse. De analyse van de mogelijke samenhang tussen de variabelen 'kijk-frequentie' en 'transfobe attitudes' leverde geen significante correlatiecoëfficiënt op ($R=-.091$, $p>0.05$). In tegenstelling tot het onderzoek van Schiappa et al. (2006) kon er in het huidige onderzoek geconcludeerd worden dat een hoge mate van kijk-frequentie niet automatisch gepaard gaat met een afname in transfobe attitudes. Voor de variabelen 'parasociale interactie' en 'transfobe attitudes' werd er daarentegen wel een significant negatief verband gevonden ($R=-.368$, $p<0.01$). Dit impliceert bijgevolg dat respondenten die een sterke parasociale relatie ervaren met het transgenderpersonage 'Kaat', minder negatieve attitudes hebben ten aanzien van transgenders.

Tabel 3. Pearson Correlatie kijk-frequentie, transfobe attitude en parasociale interactie

		Kijk-frequentie	Transfobe attitude	Parasociale interactie
Kijk-frequentie	Pearson Correlatie	1	-.091	.252*
	Sig. (2-tailed)		.421	.023
	N	82	82	82
Transfobe attitudes	Pearson Correlatie	-.091	1	-.368**
	Sig. (2-tailed)	.421		.001
	N	82	272	82
Parasociale interactie	Pearson Correlatie	.252*	-.368**	1
	Sig. (2-tailed)	.023	.001	
	N	82	82	82

*. Correlatie is significant op het 0.05 level (2-tailed)

** . Correlatie is significant op het 0.01 level (2-tailed)

Als we vervolgens de bovenstaande correlatie-matrix concreter analyseerden kon er, hoewel dit niet tot te de onderzoeken hypothesen behoorden, ook een significant positief verband worden opgemerkt tussen de variabelen 'kijk-frequentie' en 'parasociale interactie' ($R=.252$, $p<0.05$). Dit impliceert dat een hogere mate van kijk-frequentie gepaard gaat met een sterkere parasociale interactie tussen de kijkers en het transgenderpersonage Kaat.

5.4 Hypothese 5

De vijfde hypothese luidt dat 'thuis-kijkers' een meer positieve attitude hebben ten aanzien van transgenders dan 'niet thuis-kijkers'. Op basis van de parasociale contacthypothese van Schiappa et al. (2006) werd namelijk verwacht dat media-contact met transgenderpersonage 'Kaat' een positieve attitudeverandering tot gevolg zou hebben. Om na te gaan of de attitudes van 'thuis-kijkers' significant verschilden van de attitudes van 'niet thuis-kijkers' werd een onafhankelijke t-test uitgevoerd. In tegenstelling tot het onderzoek van Schiappa et al. (2006) kon deze hypothese in het huidige onderzoek niet worden bevestigd. De resultaten van de t-test toonde namelijk aan dat de attitudes van de groep 'thuis-kijkers' niet significant verschilden van de attitudes van de groep 'niet thuis-kijkers' ($t(270)=0.477$, $p>0.05$).

5.5 Hypothese 6

Gebaseerd op het onderzoek van Schiappa et al. (2006) werd ook in het huidige onderzoek nagegaan of er sprake is van een interactie-effect tussen de variabelen 'direct sociaal contact' en 'media-contact' op transfobe attitudes. Op basis van hypothese 6 werd verwacht dat er bij individuen die reeds weinig of geen direct contact hadden met transgenderpersonen in het verleden een positieve attitudeverandering zou plaatsvinden ten gevolge van het media-contact met het transgenderpersonage 'Kaat'. Wanneer men echter een hoge mate van direct contact had met transgenderindividuen zou het kijken van de serie 'Thuis' geen significante invloed meer hebben op de attitudes. Om dit te testen werd er een meervoudige regressie analyse uitgevoerd waarbij een nieuwe interactie-variabele ('interactie_directcontact_thuiskijker') aan het oorspronkelijke model werd toegevoegd. Aan de hand van deze analyse werd er ook in het huidige onderzoek een significant interactie-effect tussen 'media-contact' en 'direct sociaal contact' op transfobe attitudes gevonden ($\beta = -.200$; $t = -2.168$; $p < .05$). Echter, in tegenstelling tot Schiappa et al. (2006) werd er vastgesteld dat het gecombineerde effect van beide variabelen een significante invloed uitoefent op de transfobe

attitudes. Daar waar Schiappa et al. (2006) stellen dat media-contact een alternatief biedt voor direct contact toonde deze studie aan dat de combinatie van een hoge mate van direct sociaal contact en media-contact (Thuis kijken) net de sterkste invloed heeft op het verminderen van negatieve attitudes.

Tabel 4. Meervoudige regressie analyse interactie direct contact * thuis kijken

Transfobe attitude				
Onafhankelijke Variabelen	<i>B</i>	<i>SE(b)</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
Direct sociaal contact	-.052	.050	-1.038	.300
Kijkt naar Thuis	.308	.149	2.062	.040
Leeftijd	-.002	.003	-.658	.511
Beroep=arbeider	.069	.121	.570	.569
Beroep=bediende	.133	.075	1.762	.079
Beroep=kaderlid	.025	.159	.159	.874
Beroep=vrij beroep	.401	.145	2.775	.006
Beroep=zelfstandige	.120	.122	.984	.326
Beroep=werkzoekende/ gepensioneerd	.218	.150	1.452	.148
Beroep=ander	.161	.101	1.594	.112
Geslacht=man	.289	.057	5.031	.000
Opleidingniveau	.025	.042	.593	.554
Interactie_directcontact _thuis kijker	-.200	.092	-2.168	.031

6 DISCUSSIE

In onze eerste onderzoeksvraag werd de vraag gesteld welke invloed direct sociaal contact met transgenders heeft op de attitudes ten aanzien van de transgenderpopulatie. Om de relatie tussen beide variabelen te onderzoeken werd er zowel een correlatieanalyse alsook een meervoudige regressie analyse uitgevoerd. In lijn met voorgaande studies kan de contacthypothese van Allport

(1954), die stelt dat interpersoonlijk of direct contact één van de meest effectieve manieren is om negatieve attitudes ten aanzien van minderheidsgroepen te verbeteren, op basis van de verzamelde data bevestigd worden. Hoe meer direct sociaal contact de respondenten reeds hebben gehad met transgenders in het dagelijks leven, hoe minder negatief de attitudes ten aanzien van de gehele transgenderpopulatie. Ook na toevoeging van relevante controlevariabelen bleef de variabele 'direct sociaal contact' een significante voorspeller van de attitudes ten aanzien van transgenders.

Aangezien het hebben van direct sociaal contact met transgenderindividuen in het dagelijkse leven niet altijd even voor de hand liggend is, was deze masterproef voornamelijk geïnteresseerd in de mogelijke invloed van de media op transfobe attitudes. De tweede onderzoeksvraag luidde dan ook als volgt: 'Wat is de invloed van media-contact met het transgenderpersonage 'Kaat' uit 'Thuis' op de attitudes ten aanzien van de gehele transgenderpopulatie?' Om dit te onderzoeken werd er aan de hand van een ongepaarde t-test een vergelijking gemaakt tussen de attitudes van Thuis-kijkers en de attitudes van niet Thuis-kijkers. Hoewel er geen significant verschil werd gevonden tussen beide groepen kan er niet zomaar gesteld worden dat het programma 'Thuis' geen invloed heeft op de attitudes. Verdere exploratie van de verzamelde data leverde namelijk nog enkele interessante inzichten op die hieronder uitvoerig besproken zullen worden.

Volgens de parasociale contacthypothese van Schiappa et al. (2006) kunnen de media slechts een wijziging in de attitudes teweegbrengen indien er een parasociale interactie ontstaat tussen de kijker en het personage, op voorwaarde dat er een positieve en waarheidsgetrouwe weergave van het personage is. Hypothese twee, die stelt dat kijkers een positieve attitude hebben ten aanzien van het programma 'Thuis' in het algemeen en ten aanzien van het transgenderpersonage 'Kaat' in het bijzonder, werd slechts gedeeltelijk bevestigd. Uit de bekomen histogrammen en de t-test kon er geconcludeerd worden dat de kijkers die 'fan' zijn van het programma 'Thuis' significant minder 'fan' zijn van de verhaallijn over 'Kaat'. Op het eerste zicht zouden we kunnen stellen dat de assumptie van een positieve weergave van het personage in dit onderzoek niet is voldaan. Ook de derde hypothese, die stelt dat een hogere kijkfrequentie zou leiden tot minder negatieve attitudes ten aanzien van transgenders, werd in deze studie niet bevestigd. Niettemin vinden we wel ondersteuning voor het kernidee achter de parasociale contacthypothese, namelijk dat diegene die een parasociale interactie uitbouwen met het personage 'Kaat', significant minder negatief scoorden op de variabele 'transfobe attitudes'. De vierde hypothese kan dan ook bevestigd worden. Een mogelijke verklaring voor de bevinding dat louter de variabele 'kijkfrequentie' geen positieve attitudeverandering tot gevolg had (hypothese 3) ligt in het feit dat deze variabele te vaag werd beschreven en afgelijnd werd door te brede grenzen. Respondenten die aangaven naar het programma 'Thuis' te kijken werden namelijk gevraagd hun kijkfrequentie in kaart te brengen waarbij ze de keuze hadden tussen

antwoordmogelijkheden gaande van 'minder dan 1 keer in een maand tot elke dag'. De samenstelling van de groep 'Thuis-kijkers' was m.a.w. zeer divers aangezien zowel een zeer lage kijk-frequentie alsook een zeer hoge kijk-frequentie tot de antwoordmogelijkheden behoorden. Echter toonde onze correlatieanalyse aan dat uitsluitend een hoge kijkfrequentie kan leiden tot het ontstaan van een parasociale interactie. Analoog met de theorie van de parasociale contacthypothese moet er namelijk sprake zijn van een frequente blootstelling aan het personage wil er een parasociale relatie kunnen ontstaan. Respondenten met een te lage kijkfrequentie hadden dus niet de mogelijkheid om een parasociale interactie met het personage te ontwikkelen en wanneer er geen parasociale interactie kan ontstaan kunnen de attitudes bijgevolg ook niet beïnvloed worden.

Samenvattend kan de parasociale contacthypothese van Schiappa et al. (2006) op basis van het huidige onderzoek slechts gedeeltelijk bevestigd worden. Het hoofdidee achter deze theorie, die stelt dat het ontstaan van een parasociale interactie met het personage een belangrijke rol speelt in de vorming van de attitudes, werd bevestigd. Ook de voorwaarde dat enkel een hoge kijkfrequentie kan leiden tot een parasociale interactie tussen de kijker en het personage werd in deze studie ondersteund. De assumptie die voorafgaat aan het ontstaan van deze parasociale interactie, namelijk een positieve perceptie van de kijkers ten aanzien van het personage 'Kaat', kon daarentegen niet worden bevestigd op basis van de verzamelde data. Hoewel de respondenten 'Kaat' niet negatief beoordeelden, was er eerder sprake van een neutrale houding ten aanzien van het personage. Bovendien werd het programma 'Thuis' significant positiever beoordeeld dan de verhaallijn over het personage 'Kaat'. Het is dan ook noodzakelijk om na te gaan op welke wijze de parasociale interactie in ons onderzoek tot stand kwam. Aan de hand van de analyses m.b.t. onze derde onderzoeksvraag werd een duidelijker inzicht verkregen.

Naar aanleiding van het onderzoek van Schiappa et al. (2006) werd in onze derde onderzoeksvraag de vraag gesteld of er ook in het huidige onderzoek sprake was van een interactie-effect tussen de variabelen 'direct sociaal contact' en 'media-contact'. Zoals reeds besproken in de resultatensectie werd er aan de hand van een meervoudige regressie analyse vastgesteld dat het gecombineerde effect van beide variabelen de sterkste invloed had op de transfobe attitudes. In tegenstelling tot Schiappa et al. (2006) kunnen we in het huidige onderzoek bijgevolg niet concluderen dat direct contact en media-contact een mutueel exclusieve rol spelen. Concreet toonden de resultaten namelijk aan dat de attitudes van respondenten die zowel naar het programma 'Thuis' kijken alsook een hoge mate van direct sociaal contact hadden met transgenders significant minder negatief waren, terwijl de attitudes van 'Thuis-kijkers' die weinig of geen direct sociaal contact hadden niet werden beïnvloed. Daarnaast werd aan de hand van onze 4de hypothese vastgesteld dat wanneer er een parasociale interactie ontstaat tussen de kijker en het personage 'Kaat' eveneens leidde tot

significant minder negatieve attitudes. Enkele verdiepende analyses toonden bijgevolg aan dat er binnen de groep Thuis-kijkers een significante correlatie bestaat tussen de variabelen 'direct sociaal contact' en 'parasociale interactie' ($R=0.267$, $p<0.05$). Dit impliceert dat respondenten met frequent direct sociaal contact significant sneller een parasociale relatie zullen aangaan met het personage 'Kaat'. Het verschil met de studie van Schiappa et al. (2006) kan bijgevolg naar ons inziens gevonden worden in het uitgangspunt dat aan de basis ligt van het ontstaan van de parasociale interactie. Hoewel we op basis van hun studie zouden verwachten dat een parasociale interactie ontstaat omwille van een positieve perceptie ten aanzien van het transgenderpersonage, toonden verdere analyses aan dat de percepties ten aanzien van 'Kaat' van respondenten met een hoge gemiddelde score op de parasociale interactie schaal niet significant positiever zijn dan de percepties van diegene met een lage score op de parasociale interactie schaal. We konden bijgevolg concluderen dat het ontstaan van de parasociale interactie geen gevolg was van een meer positieve perceptie ten aanzien van 'Kaat', maar voornamelijk verband hield met het hebben van een eerder positief interpersoonlijk contact-moment met transgenderindividuen in het dagelijkse leven. Samenvattend, daar waar Schiappa et al. (2006) stellen dat de parasociale contacthypothese enkel opgaat voor diegene die reeds weinig of geen direct sociaal contact hadden aangezien zij over weinig of foutieve kennis beschikken, vonden we in dit onderzoek dat de parasociale interactie tot stand kwam bij respondenten die voorafgaand een hoge mate van direct sociaal contact hadden met transgenders.

Doch een vaak gehoorde kritiek op het onderzoek van Schiappa et al. (2006) is het ontbreken van een pre-test. Het blijft namelijk onduidelijk of de significante positieve attitudeveranderingen ten aanzien van homoseksuelen louter het gevolg zijn van het kijken naar de serie *Will & Grace*. Rekening houdend met deze kritiek gaven Schiappa en zijn collega's een mogelijke alternatieve verklaring waarin gesteld werd dat er ook sprake zou kunnen zijn van selectief kijkgedrag op basis van reeds bestaande positieve attitudes. Mogelijks zouden individuen met positievere attitudes ten aanzien van homoseksuelen sneller geneigd zijn om naar het programma *Will & Grace* te kijken en bijgevolg sneller een parasociale interactie uitbouwen met de personages. Dit conflicteert echter met hun interactie-effect dat stelt dat de invloed van media-contact met homoseksuelen uitsluitend significant is bij diegene die slechts weinig of geen voorafgaand direct contact hadden met homoseksuelen. De onderzoekers stellen dat, indien er sprake zou zijn van selectief kijkgedrag, niet een lage mate maar eerder een hoge mate van direct contact met homoseksuelen zou leiden tot significant positievere attitudes. Dit komt overeen met de bevindingen van deze masterproef.

Toegepast op het huidige onderzoek lijkt het ons eerder onwaarschijnlijk dat er in onze studie sprake is van selectief kijkgedrag, daar het transgenderonderwerp in het programma 'Thuis' niet het hoofdonderwerp, maar eerder een kleine verhaallijn vormt. Niettegenstaande ondersteunt deze

alternatieve verklaring van Schiappa et al. (2006) wel onze bevindingen, daar ze stellen dat reeds bestaande positieve attitudes aan de basis liggen van het opbouwen van een parasociale interactie. We zouden op basis van onze resultaten kunnen stellen dat individuen die reeds direct contact hadden met transgenders in het dagelijkse leven meer vertrouwd zijn met het concept 'transgender' en bijgevolg meer open staan voor deze populatie. De contacthypothese, die in het huidige onderzoek eveneens bevestigd werd, stelt namelijk dat individuen een positiever en realistischer beeld krijgen van een minderheidsgroep ten gevolge van positief persoonlijk contact. Indien deze individuen frequent worden blootgesteld aan het personage Kaat, zullen zij sneller geneigd zijn om een relatie op te bouwen met het personage en zullen hun positieve attitudes bijgevolg mogelijks nog versterkt worden. Dit in tegenstelling tot de respondenten die nog geen of weinig direct sociaal contact hebben gehad met transgenders, waardoor zij nog niet vertrouwd zijn met deze populatie en bijgevolg minder snel een parasociale relatie zullen opbouwen.

Het heikel punt is dat direct sociaal contact met transgenders in onze maatschappij niet voor de hand liggend is, daar zij niet allen hun ware genderidentiteit durven te tonen, uit angst voor verschillende vormen van discriminatie. Theoretisch gezien zou de media de rol van direct sociaal contact kunnen vervangen, maar dit werd echter niet bevestigd in onze studie. De voorwaarde dat een positieve en waarheidsgetrouwe weergave van het transgenderpersonage noodzakelijk is, werd volgens onze bevindingen niet voldaan. Ook in de media is er reeds heel wat geschreven over het personage 'Kaat' en één van de vaakst terugkomende kritieken is dat men niet voor een echte transgender heeft geselecteerd om de rol van 'Kaat' te vertolken. Indien dit wel het geval zou zijn zouden de kijkers misschien positiever staan ten aanzien van de verhaallijn over 'Kaat' en sneller een parasociale interactie uitbouwen, los van eerder direct sociaal contact. Hoewel dit hoogstwaarschijnlijk kan verwacht worden op basis van de theorie van de parasociale contacthypothese, kunnen we dit niet met zekerheid stellen op basis van de huidige bevindingen. Dit zijn louter mogelijke speculaties en het is bijgevolg ook niet aangewezen om hier verdere uitspraken over te doen. Het is echter wel belangrijk om naar de toekomst toe deze waarheidsgetrouwe en positieve weergave van transgenders in de media steevast te blijven benadrukken alsook te stimuleren, zodat ook tv-makers en producenten hiervan op de hoogte zijn en mogelijks hun steentje kunnen bijdragen aan de sociale acceptatie van transgenders. Daarnaast moet men zich er bewust van zijn dat 'Thuis' een primeur vormt in Vlaanderen wat betreft de portrettering van transgenderpersonages in een fictiereeks. Idealiter vormt dit de aanzet tot een verdere integratie van meerdere transgenderpersonages op het kleine scherm. De combinatie van accurate en positieve representaties alsook frequentere blootstellingen aan transgenderpersonages in diverse media kan namelijk aanleiding geven tot een beter begrip omtrent het transgendertopic. Zo kan de media een waardevolle bron van informatie zijn voor het grote publiek

en kunnen diegene die nooit eerder in contact kwamen met transgenderindividuen eveneens meer vertrouwd raken met het transgenderconcept. Uiteindelijk zou dit moeten leiden tot een inclusieve samenleving waarin ieder individu, zonder angst voor discriminatie, zijn ware genderidentiteit kan tonen.

7 CONTRIBUTIES

Zoals reeds uit de literatuurstudie is gebleken stuiten transgenders op heel wat onbegrip in de samenleving en worden ze nog dagelijks geconfronteerd met uiteenlopende vormen van discriminatie. Desondanks was het frappant om vast te stellen dat er in Vlaanderen tot op heden bijzonder weinig wetenschappelijk onderzoek is gevoerd naar de attitudes ten aanzien van deze sociale minderheidsgroep. Het doel van deze masterproef was dan ook in de eerste plaats om een beter inzicht te verkrijgen in de bestaande attitudes van de Vlaamse bevolking ten aanzien van transgenders. De gevonden resultaten kunnen immers een indicatie geven van de huidige situatie in Vlaanderen. Daarnaast werd er aan de hand van een grondige literatuurstudie getracht verschillende mogelijke beschermende factoren tegen discriminatie ten aanzien van minderheidsgroepen te identificeren met als doel deze bijgevolg mogelijks ook te kunnen implementeren in de actuele strijd tegen transfobie. Hoewel reeds veelvuldig werd aangetoond dat interpersoonlijk contact één van de meeste effectieve manieren is om vooroordelen, stereotypes en negatieve attitudes ten aanzien van minderheidsgroepen te bestrijden, werd er tot op heden voornamelijk gefocust op holebi's of etnische minderheidsgroepen. Er is nog maar weinig onderzoek verricht naar generalisatie effecten van de contacthypothese ten opzichte van andere minderheidsgroepen. Deze masterproef vormt dan ook het eerste en tot op heden enige onderzoek in Vlaanderen dat de effectiviteit van de contacthypothese op de transgenderpopulatie aantoont. Het is van groot belang om dergelijke wetenschappelijke inzichten voldoende ruchtbaarheid te geven, daar het de transgenders kan stimuleren hun ware genderidentiteit te tonen, waardoor ze niet langer een verborgen populatie blijven. De expressie van hun ware identiteit moet dan ook gestimuleerd worden, daar het zou kunnen leiden tot meer direct sociaal contact tussen enerzijds de meerderheidsgroep en anderzijds de transgenderpopulatie, wat zoals reeds aangetoond een positieve invloed heeft op de heersende attitudes.

Ook een correcte weergave van transgenders in de media kan volgens de parasociale contacthypothese bijdragen aan het proces van sociale acceptatie. Hoewel deze hypothese in dit onderzoek slechts gedeeltelijk werd bevestigd, mag het belang van de media en de rol van parasociale interactie niet onderschat worden. Deze studie onderzocht als eerste in Vlaanderen de mogelijke invloed van een transgenderpersonage in een populaire serie als 'Thuis' op de bestaande attitudes. De

resultaten die werden bekomen tonen het belang van transvisibiliteit aan en kunnen in de toekomst een leidraad vormen voor tv-makers en producenten.

Met deze masterproef hopen we het pad geëffend te hebben voor verder wetenschappelijk onderzoek naar de vorming van attitudes ten aanzien van transgenders in Vlaanderen. Daar het om een actueel thema gaat hopen we eveneens dat de resultaten ook op maatschappelijk vlak een waardevolle bijdrage kunnen leveren aan de huidige emancipatiegolf van de transgenderpopulatie.

8 BEPERKINGEN

Hoewel de bevindingen van deze masterproef grotendeels in lijn zijn met voorgaand onderzoek m.b.t. de contacthypothese en de rol van parasociale interactie moet er toch rekening gehouden worden met enkele beperkingen die de onderzoeksresultaten mogelijks kunnen beïnvloeden. In de eerste plaats werd er geopteerd voor een eenmalig, cross-sectioneel onderzoeksopzet. De cross-sectionele aard van deze masterproef maakt het echter zeer moeilijk om causale relaties te achterhalen aangezien zowel oorzaak als gevolg op hetzelfde tijdstip worden gemeten. Op basis van onze correlatieve data kunnen we bijgevolg louter uitspraken doen over de samenhang tussen de variabelen, dit zegt ons echter niets over de richting van deze verbanden.

In de tweede plaats werd er in deze masterproef zoals reeds beschreven gebruik gemaakt van een gelegenheidssteekproef aangezien de beoogde doelpopulatie van het huidige onderzoek relatief groot was alsook de beschikbare middelen te beperkt waren. Bijgevolg is het dan ook noodzakelijk om te beseffen dat een dergelijke selecte steekproef ons niet in staat stelt om representatieve data na te streven en de resultaten van dit onderzoek veelal niet extern valide zijn. Dit impliceert dat de bevindingen enkel van toepassing zijn op de participanten van dit onderzoek en bijgevolg niet kunnen veralgemeend worden naar de gehele Vlaamse bevolking. Daarnaast vormt ook de keuze voor een online survey onderzoek een mogelijke bedreiging voor de generaliseerbaarheid van de onderzoeksresultaten. Hoewel het internet in onze hedendaagse maatschappij een zeer toegankelijke bron is, kan er tot op heden niet gesteld worden dat de gehele Vlaamse bevolking op deze manier bereikt kan worden. Er is immers nog steeds een bepaald gedeelte van de populatie die niet beschikken over internetaansluiting. Daarnaast zijn er de personen die wel toegang hebben tot het internet, maar niet over de vereiste computervaardigheden beschikken om aan de survey deel te nemen (De Pelsmacker & Van Kenhove, 2006; Evans & Mathur, 2005; Wright, 2005). Er kan dus gesteld worden dat niet elk individu uit de gehele populatie evenveel kans had om deel te nemen aan het huidige onderzoek. Hieruit volgt dat de online steekproef per definitie een niet-probabilistische steekproef is (De Pelsmacker & Van Kenhove, 2006). We kunnen als dusdanig niet zomaar pretenderen dat de huidige

steekproef representatief is voor de gehele Vlaamse bevolking. De resultaten moeten bijgevolg dan ook met enige voorzichtigheid en een kritische kijk geanalyseerd worden.

Voorts moet er in het achterhoofd gehouden worden dat ook sociale wenselijkheid een rol heeft kunnen spelen. Aan de hand van de beschrijvende statistieken van de variabele 'transofobe attitudes' kon er namelijk geconcludeerd worden dat de respondenten een 'vrij positieve tot neutrale' attitude hebben ten aanzien van de transgenderpopulatie. Op basis van de literatuur en de vele vormen van discriminatie wereldwijd alsook in Vlaanderen zouden we echter eerder negatieve attitudes verwachten. Bovendien blijkt uit de resultaten dat er geen extreme waarden werden terug gevonden, wat mogelijks kan wijzen op vertekende antwoorden van de respondenten. Ten slotte bevindt het onderwerp waar deze masterproef over handelt zich nog steeds in de taboesfeer, wat de kans op het geven van sociaal wenselijke antwoorden eveneens kan versterken. Hoewel de resultaten van deze studie grotendeels overeenkomen met voorgaand onderzoek, blijft het onduidelijk in welke mate de huidige resultaten beïnvloed werden door sociaal wenselijk gedrag. Het is dan ook van belang om hiermee rekening te houden aangezien dit kan leiden tot het rapporteren van misleidende onderzoeksresultaten.

9 TOEKOMSTIG ONDERZOEK

Gebaseerd op de resultaten van deze masterproef alsook de zonet besproken limitaties, kunnen er met het oog op toekomstig onderzoek enkele interessante aanbevelingen worden gedaan. Zoals aangehaald was het cross-sectioneel onderzoeksdesign dat gehanteerd werd ontoereikend om de causale aard van het verband tussen een parasociale interactie met transgenderspersonages en de attitudes ten aanzien van transgenders te achterhalen. Gezien de conflicterende bevindingen met onderzoek van Schiappa et al. (2006) blijft het onduidelijk of louter de blootstelling aan transgenderpersonages via de media dan wel bestaande positieve attitudes ten gevolge van direct contact leidt tot het ontstaan van een parasociale interactie. Om de specifieke richting van de causaliteit na te gaan is een longitudinale aanpak met een pre en post-test aangewezen. Op die manier kan in een soortgelijk onderzoek de afzonderlijke impact van media-contact met transgenderpersonages beter ingeschat worden aangezien het verschil in attitudes *voor* en *na* blootstelling aan transgenderpersonages gemeten worden. Hierbij aansluitend zou onderzoek dat uitsluitend focust op de onderliggende parameters voor het tot stand komen van een parasociale interactie een zeer waardevolle bijdrage kunnen leveren. Gezien de veelvuldig bewezen potentiële kracht van het concept 'parasociale interactie' in het verminderen van negatieve attitudes ten aanzien van minderheidsgroepen, inclusief transgenders, is het namelijk noodzakelijk om meer inzicht te

verwerven in de voorwaarden waaronder het ontstaan van een parasociale interactie het meest effectief is. Samenvattend kan er niet enkel op basis de huidige bevindingen maar ook op basis van voorgaand onderzoek geconcludeerd worden dat zowel sociaal alsook parasociaal contact over aanzienlijk potentieel beschikken om negatieve attitudes ten aanzien van minderheidsgroepen te verminderen. Echter is tot op heden niet geheel duidelijk hoe de variabelen 'direct contact', 'parasociale interactie', 'media-contact' en 'attitudeverandering' zich precies tot elkaar verhouden. Om een duidelijker beeld in de onderliggende samenhang te verkrijgen is vervolgonderzoek absoluut noodzakelijk. Daarnaast werd er in het huidige onderzoek uitsluitend gefocust op kwantitatieve gegevens. Idealiter biedt een aanvullende kwalitatieve analyse eveneens interessante onderzoeksmogelijkheden. Een dergelijk bijkomend onderzoek zou mogelijks meer inzicht kunnen geven in de redeneringen en achterliggende gedachten van respondenten alsook nieuwe interessante invalshoeken aan het licht kunnen brengen. Concreet zou er bijvoorbeeld een focusgroep onderzoek of een groot aantal diepte-interviews met zowel 'Thuis-kijkers' als 'niet Thuis-kijkers' kunnen uitgevoerd worden. Op die manier kan men trachten een duidelijk beeld te verkrijgen van hoe de betrokkenen zelf denken over de actuele transgenderproblematiek en de integratie van transgenderpersonages in een serie zoals 'Thuis' en kan bijgevolg worden teruggekoppeld naar de vastgestelde bevindingen.

10 CONCLUSIE

Deze masterproef trachtte in de eerste plaats een globaal inzicht te verwerven in de bestaande attitudes van de Vlaamse bevolking ten aanzien van transgenders. Op basis van de bevindingen kon worden geconcludeerd dat de respondenten in het algemeen 'een neutrale tot vrij positieve' houding hebben ten aanzien van transgenders. Hoewel deze bevindingen zeer zeker vallen toe te juichen en mogelijks kunnen wijzen op een gestage verbetering, is het van belang om te beseffen dat er nog heel wat ruimte voor verbetering is. De vele vormen van discriminatie en transfoob geweld wereldwijd, alsook in Vlaanderen, tonen namelijk aan dat de strijd voor een transinclusieve samenleving nog lang niet gewonnen is. Bovendien werd vastgesteld dat zowel mannen alsook respondenten met een vrij beroep significant negatievere attitudes hebben ten aanzien van transgenders. In de tweede plaats trachtte deze masterproef verschillende mogelijke beschermende factoren in de actuele strijd tegen transfobie en discriminatie te onderzoeken. Samenvattend toonden de verworven inzichten van deze studie aan dat zowel sociaal alsook parasociaal contact met transgenders over aanzienlijk potentieel beschikken om vooroordelen, stereotypes en negatieve attitudes ten aanzien van de transgenderpopulatie te reduceren alsook een meer tolerante en inclusieve samenleving te stimuleren.

REFERENTIELIJST

- Allport, G. W. (1954). *The nature of prejudice*. Cambridge, MA: Perseus Books.
- Barclay, J. M., & Scott, L. J. (2006). Transsexuals and workplace diversity: A case of “change” management. *Personnel Review*, 35(4), 487-502.
- Bauer, G. R., Hammond, R., Travers, R., Kaay, M., Hohenadel, K. M., & Boyce, M. (2009). “I don't think this is theoretical; this is our lives”: how erasure impacts health care for transgender people. *Journal of the Association of Nurses in AIDS Care*, 20(5), 348-361.
- Billard, T. J. (2016). Writing in the Margins: Mainstream News Media Representations of Transgenderism. *International Journal of Communication*, 10, 26.
- Bird, J. D., Kuhns, L., & Garofalo, R. (2012). The impact of role models on health outcomes for lesbian, gay, bisexual, and transgender youth. *Journal of Adolescent Health*, 50(4), 353-357.
- Blokzijl, M. R. (2015). *Satisficing in online survey-tools* (Doctoral dissertation).
- Booth, E. T. (2011). Queering queer eye: The stability of gay identity confronts the liminality of trans embodiment. *Western Journal of Communication*, 75(2), 185-204.
- Bosmans, J., & Motmans, J. (2016). *Ontwikkeling van een beleidskader betreffende genderidentiteit en genderexpressie voor het gelijkheids- en diversiteitsbeleid van de Vlaamse overheid*. Retrieved from <https://overheid.vlaanderen.be/sites/default/files/documenten/personeel/diversiteit/Genderidentiteit%20DEFINITIEF.pdf>
- Bradford J, Reisner SL, Honnold JA, Xavier J. Experiences of transgender-related discrimination and implications for health: Results from the Virginia Transgender Health Initiative Study. *American Journal of Public Health*. 2013; 103(10):1820–1829. doi: 10.2105/AJPH.2012.300796. [PubMed: 23153142]
- Bryson, J., & Bunker, D. (2015). Blurred lines: Exploring contemporary attitudes to gender portrayal in the media. In *Annual Conference*.
- Burgess, C. (2000). Internal and external stress factors associated with the identity development of transgendered youth. *Journal of Gay & Lesbian Social Services*, 10(3-4), 35-47.
- Busselle, R., & Crandall, H. (2002). Television viewing and perceptions about race differences in socioeconomic success. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 46(2), 265-282.

- Calzo, J. P., & Ward, L. M. (2009). Media exposure and viewers' attitudes toward homosexuality: evidence for mainstreaming or resonance?. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 53(2), 280-299.
- Capuzza, J. C. (2014). Who defines gender diversity? Sourcing routines and representation in mainstream US news stories about transgenderism. *International Journal of Transgenderism*, 15(3-4), 115-128.
- Capuzza, J.C., & Spencer, L. G. (2016). Regressing, Progressing, or Transgressing on the Small Screen? Transgender Characters on US Scripted Television Series. *Communication Quarterly*, 1-17.
- Clark, C. (1969). Television and social controls: Some observations on the portrayals of ethnic minorities. *Television Quarterly*, 8(2), 18-22.
- Craig, S. L., McInroy, L., McCready, L. T., & Alaggia, R. (2015). Media: A catalyst for resilience in lesbian, gay, bisexual, transgender, and queer youth. *Journal of LGBT Youth*, 12(3), 254-275.
- Davidson, M. R. (2014). Development and validation of the transgender prejudice scale.
- Davidson, S. (2016). Gender Inequality: Nonbinary Transgender People in the Workplace.
- De Pelsmacker, Patrick, and Patrick Van Kenhove. *Marktonderzoek, methoden en toepassingen*. Amsterdam: Pearson Education, 2010.
- Dierckx, M., Motmans, J., Meier, P., Dieleman, M., & Pezeril, C. (2014). Beyond the box: attitudemeting mbt seksisme, holebifobie en transfobie: onderzoeksrapport.
- Dietert, M., & Dentice, D. (2009). Gender identity issues and workplace discrimination: The transgender experience. *Journal of workplace rights: JWR*, 14(1), 121.
- ELLE. (2016). *Zien: gloednieuwe serie over transgendermodellen*. Retrieved from <http://www.elle.be/nl/147201-zien-de-trailer-van-strut-eeen-reeks-over-transgendermodellen.html>
- Evans, J. R., & Mathur, A. (2005). The value of online surveys. *Internet research*, 15(2), 195-219.
- Feilitzen, C., & Linne, O. (1975). Identifying with television characters. *Journal of Communication*, 25, 51-55.

Frans, E., Motmans, J., & Van der Steen, W. (2009). *Gender in de blender – educatief pakket over genderdiversiteit en transgender*. Retrieved from

http://www.seksuelevorming.be/sites/default/files/digitaal_materiaal/genderindeblender.pdf

Gamarel, K. E., Reisner, S. L., Laurenceau, J. P., Nemoto, T., & Operario, D. (2014). Gender minority stress, mental health, and relationship quality: A dyadic investigation of transgender women and their cisgender male partners. *Journal of Family Psychology, 28*(4), 437.

Gauntlett, D. (2008). *Media, gender and identity: An introduction*. London: Routledge.

Gay & Lesbian Alliance Against Defamation. (2016). *GLAAD - Where we are on TV - 2016-2017*.

Retrieved from http://glaad.org/files/WWAT/WWAT_GLAAD_2016-2017.pdf

Gay & Lesbian Alliance Against Defamation (2016). *Studio Responsibility Index 2016*. Retrieved

from https://www.glaad.org/files/2016_SRI.pdf

Gay & Lesbian Alliance Against Defamation. (2015). *Understanding issues facing transgender*

americans. Retrieved from <http://www.glaad.org/sites/default/files/understanding-issues-facing-transgender-americans.pdf>

Gay & Lesbian Alliance Against Defamation. (n.d.). *GLAAD Transgender media program*. Retrieved from

<http://www.glaad.org/transgender>

Gelijke Kansen Brussel. (n.d.). *Geslacht & Gender*. Retrieved from

<http://www.gelijkekansenbrussel.irisnet.be/nl/gender/2eme-genre/sexe-genre/>

Gerbner, G., & Gross, L. (1976). Living with television: The violence profile. *Journal of communication, 26*(2), 172-194.

Gerbner, G., Gross, L., Morgan, M., Signorielli, N., & Shanahan, J. (2002). Growing up with television: Cultivation processes. *Media effects: Advances in theory and research, 2*, 43-67.

Gomillion, S. C., & Giuliano, T. A. (2011). The influence of media role models on gay, lesbian, and bisexual identity. *Journal of homosexuality, 58*(3), 330-354.

Goossens, M. (2016). *Kunnen modeketens genderdiversiteit nog ontwijken?* Retrieved from

<https://manongoossens.wordpress.com/2016/03/23/kunnen-modeketens-genderproblematiek-nog-ontwijken/>

- Hackl, A. M., Becker, A. B., & Todd, M. E. (2016). "I Am Chelsea Manning": Comparison of Gendered Representation of Private Manning in US and International News Media. *Journal of homosexuality*, 63(4), 467-486.
- Hammack, P. L. (2005). An integrative paradigm. *Human Development*, 48(5), 267-290.
- Hill, D. B., & Willoughby, B. L. (2005). The development and validation of the genderism and transphobia scale. *Sex roles*, 53(7), 531-544.
- Kane, M. (2013). *Transgender characters that changed film and television*. Retrieved from <http://www.glaad.org/blog/transgender-characters-changed-film-and-television>
- King, M. E., Winter, S., & Webster, B. (2009). Contact reduces transprejudice: A study on attitudes towards transgenderism and transgender civil rights in Hong Kong. *International Journal of Sexual Health*, 21(1), 17-34.
- Kooy, R. E. (2010). *Knowledge and attitudes toward trans persons* (Doctoral dissertation, Humboldt State University).
- Lefever, S., Dal, M., & Matthiasdottir, A. (2007). Online data collection in academic research: advantages and limitations. *British Journal of Educational Technology*, 38(4), 574-582.
- Lombardi, E. (2001). Enhancing transgender health care. *American Journal of Public Health*, 91(6), 869-872.
- Lombardi, E. (2009). Varieties of transgender/transsexual lives and their relationship with transphobia. *Journal of homosexuality*, 56(8), 977-992.
- Matthews, D. (2003). Media memories: The first cable/VCR generation recalls their childhood and adolescent media viewing. *Mass Communication and Society*, 6(3), 219-241.
- Mathy, R. M. (2003). Transgender identity and suicidality in a nonclinical sample: Sexual orientation, psychiatric history, and compulsive behaviors. *Journal of Psychology & Human Sexuality*, 14(4), 47-65.
- McInroy, L. B., & Craig, S. L. (2015). Transgender representation in offline and online media: LGBTQ youth perspectives. *Journal of Human Behavior in the Social Environment*, 25(6), 606-617.

Motmans, J., de Boilley, I., & Debunne, S. (2009). *Leven als transgender in België: de sociale en juridische situatie van transgender personen in kaart gebracht*. Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen.

Motmans, J., T'Sjoen, G., & Meier, P. (2011). *De levenskwaliteit van transgender personen in Vlaanderen*. Steunpunt Gelijkekansenbeleid.

Nagoshi, J. L., Adams, K. A., Terrell, H. K., Hill, E. D., Brzuzy, S., & Nagoshi, C. T. (2008). Gender differences in correlates of homophobia and transphobia. *Sex roles*, 59(7-8), 521.

Newsmonkey. (2015) *Hoe film en tv ervoor kunnen zorgen dat transgenders de normaalste zaak van de wereld worden*. Retrieved from <http://newsmonkey.be/article/51674>

Norton, A. T., & Herek, G. M. (2013). Heterosexuals' attitudes toward transgender people: Findings from a national probability sample of US adults. *Sex roles*, 68(11-12), 738-753.

Paceley, M. S., & Flynn, K. (2012). Media representations of bullying toward queer youth: gender, race, and age discrepancies. *Journal of LGBT Youth*, 9(4), 340-356.

Persson, D. I. (2009). Unique challenges of transgender aging: Implications from the literature. *Journal of Gerontological Social Work*, 52(6), 633-646.

Pettigrew, T. F., & Tropp, L. R. (2006). A meta-analytic test of intergroup contact theory. *Journal of personality and social psychology*, 90(5), 751.

Pettigrew, S. (2016). Discrimination and Hate Crimes against the Trans Community.

Rol en samenleving VZW. (2009). *Lost in transgender*. Retrieved from <http://www.rosavzw.be/pdf/factsheets/nr60.pdf>

Rol en samenleving VZW, (2016). *SCV-survey meet voor het eerst de Houding tegenover transgenders*. Retrieved from http://www.rosavzw.be/digidocs/dd001475_2016_Houding_tov_transgenders_SVR.pdf

Rosichan, S. A. (2015). *Attitudes towards Transpeople, Genderism and Transphobia as Moderated by Religious Ideologies* (Doctoral dissertation, Middle Tennessee State University).

Schiappa, E., Gregg, P. B., & Hewes, D. E. (2006). Can one TV show make a difference? A Will & Grace and the parasocial contact hypothesis. *Journal of Homosexuality*, 51(4), 15-37.

- Schilt, K., & Wiswall, M. (2008). Before and after: Gender transitions, human capital, and workplace experiences. *The BE Journal of Economic Analysis & Policy*, 8(1).
- Stokking, K. (2015). *Bouwstenen voor onderzoek in onderwijs en opleiding*. Antwerpen: Maklu
- Thanem, T., & Wallenberg, L. (2014). Just doing gender? Transvestism and the power of underdoing gender in everyday life and work. *Organization*, 1350508414547559.
- Tsai, W. H. (2004). Gay Advertising as Negotiations: Representation of Homosexual, Bisexual, and Transgender People in Mainstream Commercials. In *Proceedings of the Association for Consumer Research Gender, Marketing and Consumer Behavior Conference*.
- UZ Leuven – Universitair Ziekenhuis. (2016). *Ziekte en aandoeningen: transgenderisme*. Retrieved from <https://www.uzleuven.be/transgenderisme>
- Walch, S. E., Ngamake, S. T., Francisco, J., Stitt, R. L., & Shingler, K. A. (2012). The attitudes toward transgendered individuals scale: psychometric properties. *Archives of Sexual Behavior*, 41(5), 1283-1291.
- Wellborn, C. (2015). *Reactions of the Transgender Community Regarding Media Representation* (Doctoral dissertation, UNIVERSITY OF TEXAS AT ARLINGTON).
- Westerik, H., Douma, L., & Konig, R. (2007). Tv-kijken, stereotypering, attitudevorming en discriminatie van Duitsers/Watching television, stereotyping, attitude formation and discrimination of Germans. *Tijdschrift voor communicatiewetenschap*, 35(1), 37.
- Wispelaere, L. De, Borghs, J., & Vandenhoude, J. (2016). Transgender in de sport: een informerende en richtinggevende brochure voor sportaanbieders en transgender sporters. Retrieved from http://www.blosokics.be/doelgroepen/Gedeelde%20documenten/Gender/161108_Transgender_in_sport.pdf
- Whittle, S., Turner, L., Al-Alami, M., Rundall, E., & Thom, B. (2007). *Engendered penalties: Transgender and transsexual people's experiences of inequality and discrimination*. Wetherby: Communities and Local Government Publications.
- Wohlford, K. E., Lochman, J. E., & Barry, T. D. (2004). The relation between chosen role models and the self-esteem of men and women. *Sex Roles*, 50(7-8), 575-582.
- Wright, K. B. (2005). Researching Internet-based populations: Advantages and disadvantages of online survey research, online questionnaire authoring software packages, and web survey services. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 10(3), 00-00.

BIJLAGEN

BIJLAGE 1: online vragenlijst 'Thuis-kijkers'

INLEIDING

Beste deelnemer,

In het kader van mijn masterproef voer ik een onderzoek uit. Ik wil u bij voorbaat hartelijk danken voor uw deelname. Het invullen van de vragenlijst zal maximum 8/10 minuutjes tijd in beslag nemen.

Zo meteen krijg je een reeks stellingen omtrent een zeer actueel thema te lezen. Het is belangrijk dat je deze aandachtig leest en vervolgens alle vragen eerlijk beantwoordt. De vragen peilen naar jouw indruk of mening dus er bestaan geen juiste of foute antwoorden. Bovendien mag u er zeker van zijn dat alle gegevens anoniem verwerkt zullen worden.

Als je nog verdere vragen hebt omtrent het onderzoek, mag je mij altijd contacteren via elise.mangelschots@hotmail.com

Nogmaals bedankt voor uw medewerking en veel succes!

Met vriendelijke Groeten,
Elise Mangelschots
Masterstudente bedrijfscommunicatie KU Leuven

DEEL 1: TRANSFOBE ATTITUDEMETING

In de volgende stellingen wordt de term '**transgender**' meermaals gebruikt. Hiermee wordt verwezen naar individuen bij wie het gevoel van man en/of vrouw te zijn niet of gedeeltelijk overeenkomt met het toegekende geboortegeslacht, en/of bij wie de genderexpressie afwijkt van de sociale en culturele kenmerken van het toegekende geboortegeslacht. De term wordt gebruikt als overkoepelende term voor travestie, transgenderisme en transseksualiteit en alle andere vormen van gendervariantie.

In hoeverre bent u het eens met volgende stellingen? Geef een score tussen 1 (helemaal oneens) en 5 (helemaal eens).

1	2	3	4	5
Helemaal oneens		Neutraal		Helemaal eens

1. Ik heb in het verleden al eens geweld gebruikt tegenover een vrouw omdat zij te mannelijk was.

2. Als een vriend(in) mij vertelt dat hij/zij een geslachtsaanpassing wenst, dan zou ik de vriendschap verbreken.
3. Er zijn slechts twee geslachten: mannelijk of vrouwelijk.
4. Als iemand goed heeft nagedacht over het veranderen van zijn of haar geslacht, dan vind ik een operatie een goed idee.
5. Ik heb al eens met een man gelachen omdat hij er te vrouwelijk uitzag of zich te vrouwelijk gedroeg.
6. Ik heb al eens met een vrouw gelachen omdat zij er te mannelijk uitzag of zich te mannelijk gedroeg.
7. Ik heb in het verleden al eens geweld gebruikt tegenover een man omdat hij te vrouwelijk was.
8. Ik vind het afschuwelijk dat transgenders een gezond lichaam laten opereren.
9. Vrouwelijke mannen maken dat ik me ongemakkelijk voel.
10. Alle mensen behoren ofwel tot het mannelijke ofwel tot het vrouwelijke geslacht.
11. Kinderen zouden moeten spelen met speelgoed dat past bij hun geslacht.
12. Mannelijke vrouwen maken dat ik me ongemakkelijk voel.
13. Transgenders zouden volledig moeten aanvaard worden in onze samenleving.
14. Transgenders zouden verboden moeten worden om met kinderen te werken.
15. Transgenders zouden verboden moeten worden zich te verkleden in het openbaar.
16. Ik zou het geen probleem vinden om een transgender als naaste collega te hebben.
17. Ik zou het geen probleem vinden om een transgender als buur te hebben.
18. Ik vind dat er iets mis is met personen die beweren dat ze zich noch vrouw noch man voelen.
19. Als je man of vrouw bent, dan ben je dat voor je hele leven.
20. ik probeer zoveel mogelijk om contact met transgenderpersonen te vermijden.

DEEL 2: SCREENING

Kijkt u naar de populaire Vlaamse serie 'THUIS' op één?

- JA
- NEE

DEEL 3: KIJK-FREQUENTIE

Hoe vaak kijkt u naar THUIS?

1. sporadisch (minstens 1 of enkele keren per maand, wanneer er niets anders interessant op televisie is)
2. enkele afleveringen (elke week of bijna elke week)
3. de meeste afleveringen (meerdere keren per week, maar af en toe mis ik wel eens een aflevering)
4. elke dag (ik mis amper of nooit een aflevering)

DEEL 3: INHOUD ITEMS

Als u naar het programma 'Thuis' kijkt, bent u naar alle waarschijnlijkheid op de hoogte van de recente verhaallijn over 'Franky Bomans wordt Kaat Bomans'. Begin 2016 zagen we namelijk dat hij (Franky Bomans) zich lange tijd niet thuis voelde in zijn lichaam en zich bijgevolg liet transformeren tot een zij (Kaat Bomans).

In hoeverre bent u het eens met volgende stellingen over Kaat? Geef een score tussen 1 (helemaal oneens) en 5 (helemaal eens)

1. "De verhaallijn van Kaat Bomans in Thuis heeft ervoor gezorgd dat ik positiever denk over transgenders"

1	2	3	4	5
Helemaal oneens		Neutraal		Helemaal eens

2. "Ik vind dat transgenders (kaat) op een negatieve manier worden afgebeeld in thuis"

1	2	3	4	5
Helemaal oneens		Neutraal		Helemaal eens

3. "Ik vind het positief dat een transgender een plaats krijgt in een druk bekeken serie zoals thuis"

1	2	3	4	5
Helemaal oneens		Neutraal		Helemaal eens

4. "De serie 'thuis' heeft geen belangrijke maatschappelijke functie/meerwaarde"

1 Helemaal oneens	2	3 Neutraal	4	5 Helemaal eens

DEEL 4: PARASOCIALE INTERACTIE

In hoeverre bent u het eens met volgende stellingen?

1. “ik zou een persoon zoals ‘Kaat’ uit thuis graag eens ontmoeten of beter leren kennen”

1 Helemaal oneens	2	3 Neutraal	4	5 Helemaal eens

2. “Kaat uit thuis is een echte/realistische persoon voor mij, net zoals jij en ik”

1 Helemaal oneens	2	3 Neutraal	4	5 Helemaal eens

DEEL 5: DIRECT CONTACT

Hebt u al eens direct sociaal contact gehad met een transgenderpersoon in het verleden?

Duidt één van onderstaande categorieën aan die het meest op jou van toepassing is.

1. geen sociaal contact (ik ken geen enkele transgenderpersoon persoonlijk/ik ben nog nooit in contact gekomen met een transgenderpersoon)
2. oppervlakkig contact (Ik heb al eens een transgenderpersoon ontmoet, maar deze personen zijn geen vrienden)
3. regelmatig contact (ik heb enkele (3 of minder) transgenderpersonen in mijn vriendenkring of als naaste collega op het werk)
4. nauw contact (ik heb meerdere (3 of meer) transgenderpersonen in mijn vriendenkring of als naaste collega op het werk)

DEEL 6: DEMOGRAFISCHE GEGEVENS

Uw deelname aan dit onderzoek is bijna afgelopen. Graag zouden we u nog enkele afsluitende vragen stellen.

- **Wat is uw geslacht?**

- MAN
VROUW
ANDERS

- **Wat is uw leeftijd?** _____
- **Wat is uw hoogst genoten opleidingsniveau?**

- GEEN
MIDDELBARESCHOOL
BACHELOR
MASTER
DOCTORAAT

- **Wat is uw beroep?**

- STUDENT
ARBEIDER
BEDIENDE
KADERLID
VRIJ BEROEP
ZELFSTANDIGE
WERKZOEKENDE
GEPENSIONEERD
ANDER

BIJLAGE 2: online vragenlijst 'niet Thuis-kijkers'

INLEIDING

Beste deelnemer,

In het kader van mijn masterproef voer ik een onderzoek uit. Ik wil u bij voorbaat hartelijk danken voor uw deelname. Het invullen van de vragenlijst zal maximum 8/10 minuutjes tijd in beslag nemen.

Zo meteen krijg je een reeks stellingen omtrent een zeer actueel thema te lezen. Het is belangrijk dat je deze aandachtig leest en vervolgens alle vragen eerlijk beantwoordt. De vragen peilen naar jouw indruk of mening dus er bestaan geen juiste of foute antwoorden. Bovendien mag u er zeker van zijn dat alle gegevens anoniem verwerkt zullen worden.

Als je nog verdere vragen hebt omtrent het onderzoek, mag je mij altijd contacteren via elise.mangelschots@hotmail.com

Nogmaals bedankt voor uw medewerking en veel succes!

Met vriendelijke Groeten,

Elise Mangelschots

Masterstudente bedrijfscommunicatie KU Leuven

DEEL 1: TRANSFOBE ATTITUDEMETING

In de volgende stellingen wordt de term **'transgender'** meermaals gebruikt. Hiermee wordt verwezen naar individuen bij wie het gevoel van man en/of vrouw te zijn niet of gedeeltelijk overeenkomt met het toegekende geboortegeslacht, en/of bij wie de genderexpressie afwijkt van de sociale en culturele kenmerken van het toegekende geboortegeslacht. De term wordt gebruikt als overkoepelende term voor travestie, transgenderisme en transseksualiteit en alle andere vormen van gendervariantie.

In hoeverre bent u het eens met volgende stellingen? Geef een score tussen 1 (helemaal oneens) en 5 (helemaal eens).

1	2	3	4	5
Helemaal oneens		Neutraal		Helemaal eens

1. Ik heb in het verleden al eens geweld gebruikt tegenover een vrouw omdat zij te mannelijk was.
2. Als een vriend(in) mij vertelt dat hij/zij een geslachtsaanpassing wenst, dan zou ik de vriendschap verbreken.
3. Er zijn slechts twee geslachten: mannelijk of vrouwelijk.
4. Als iemand goed heeft nagedacht over het veranderen van zijn of haar geslacht, dan vind ik een operatie een goed idee.
5. Ik heb al eens met een man gelachen omdat hij er te vrouwelijk uitzag of zich te vrouwelijk gedroeg.
6. Ik heb al eens met een vrouw gelachen omdat zij er te mannelijk uitzag of zich te mannelijk gedroeg.
7. Ik heb in het verleden al eens geweld gebruikt tegenover een man omdat hij te vrouwelijk was.
8. Ik vind het afschuwelijk dat transgenders een gezond lichaam laten opereren.
9. Vrouwelijke mannen maken dat ik me ongemakkelijk voel.
10. Alle mensen behoren ofwel tot het mannelijke ofwel tot het vrouwelijke geslacht.

11. Kinderen zouden moeten spelen met speelgoed dat past bij hun geslacht.
12. Mannelijke vrouwen maken dat ik me ongemakkelijk voel.
13. Transgenders zouden volledig moeten aanvaard worden in onze samenleving.
14. Transgenders zouden verboden moeten worden om met kinderen te werken.
15. Transgenders zouden verboden moeten worden zich te verkleden in het openbaar.
16. Ik zou het geen probleem vinden om een transgender als naaste collega te hebben.
17. Ik zou het geen probleem vinden om een transgender als buur te hebben.
18. Ik vind dat er iets mis is met personen die beweren dat ze zich noch vrouw noch man voelen.
19. Als je man of vrouw bent, dan ben je dat voor je hele leven.
20. ik probeer zoveel mogelijk om contact met transgenderpersonen te vermijden.

DEEL 2: SCREENING

Kijkt u naar de populaire Vlaamse serie 'THUIS' op één?

- JA
- NEE

DEEL 3: DIRECT CONTACT

**Hebt u al eens direct sociaal contact gehad met een transgenderpersoon in het verleden?
Duidt één van onderstaande categorieën aan die het meest op jou van toepassing is.**

1. geen sociaal contact (ik ken geen enkele transgenderpersoon persoonlijk/ik ben nog nooit in contact gekomen met een transgenderpersoon)
2. oppervlakkig contact (Ik heb al eens een transgenderpersoon ontmoet, maar deze personen zijn geen vrienden)
3. regelmatig contact (ik heb enkele (3 of minder) transgenderpersonen in mijn vriendenkring of als naaste collega op het werk)
4. Nauw contact (ik heb meerdere (3 of meer) transgenderpersonen in mijn vriendenkring of als naaste collega op het werk)

DEEL 4: DEMOGRAFISCHE GEGEVENS

Uw deelname aan dit onderzoek is bijna afgelopen. Graag zouden we u nog enkele afsluitende vragen stellen.

- **Wat is uw geslacht?**

MAN

VROUW

ANDERS

- **Wat is uw leeftijd?** _____

- **Wat is uw hoogst genoten opleidingsniveau?**

GEEN

MIDDELBARESCHOOL

BACHELOR

MASTER

DOCTORAAT

- **Wat is uw beroep?**

STUDENT

ARBEIDER

BEDIENDE

KADERLID

VRIJ BEROEP

ZELFSTANDIGE

WERKZOEKENDE

GEPENSIONEERD

ANDER